

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

**Базовий
педагогічний
фаховий
коледж**

Інформаційно-методичний вісник

**методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін
педагогічних фахових коледжів
Південного регіону України**

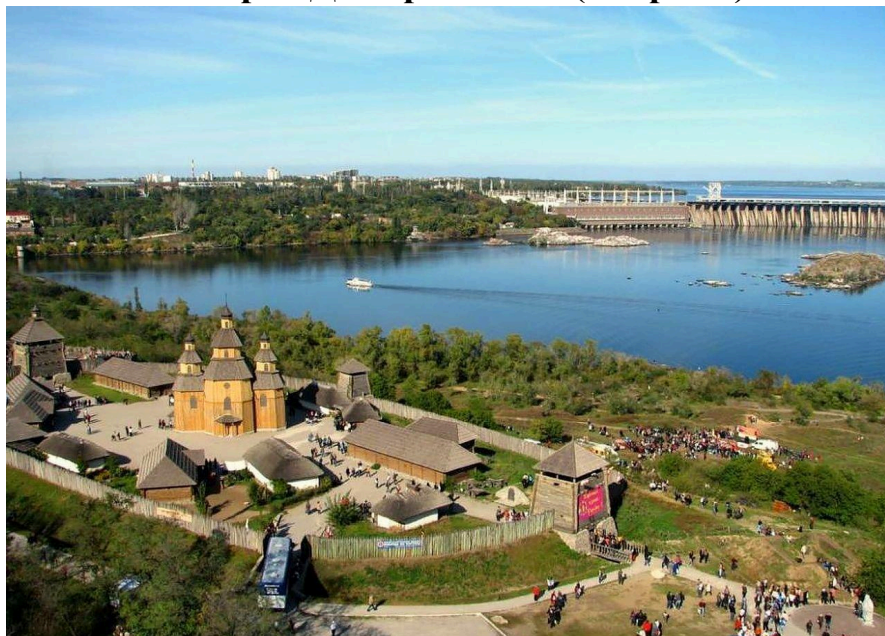

Білгород-Дністровський – Запоріжжя

2022-2023

Білгород-Дністровський (Акерман)

Національний заповідник острів «Хортиця» (Запорізька Січ)

Матеріали методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін педагогічних фахових коледжів Південного регіону України

Ці матеріали можуть бути використані як викладачами філологічних дисциплін, так і студентами спеціальності 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта».

Відповідальна за випуск:

Шаповалова І.В., голова методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін педагогічних фахових коледжів Південного регіону України, голова ЦК викладачів філологічних дисциплін КЗ «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж»

Упорядник:

Коваленко С.Я., методист базового педагогічного фахового коледжу комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради.

**Білгород-Дністровський – Запоріжжя
2022-2023**

Протокол № 1

Засідання РМО викладачів філологічних дисциплін закладів фахової
педагогічної освіти Південного регіону України
у 2022-2023 навчальному році, яке відбулося на базі
КЗ «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж»

30 листопада 2022 року

м. Білгород-Дністровський

Голова – Шаповалова І. В.

Секретар – Горчак Є. М.

Присутні: 49 осіб (лист реєстрації додається).

Порядок денний

1. Аналіз виконання рішень попереднього засідання.
2. Організація навчального процесу в умовах дистанційного навчання під час воєнного стану.
3. Використання інтелект-карт у професійній діяльності вчителя. Основні принципи та етапи створення інтелект-карт.
4. Створення хмар слів (тегів) на заняттях філологічного циклу як засобу графічної систематизації та візуалізації ключової інформації.
5. Обмін досвідом викладачів-тренерів Lego Foundation з втілення завдань навчальної дисципліни «Діяльнісний підхід у початковій школі».
6. Обмін передовим педагогічним досвідом викладачів філологічних дисциплін.
7. Планування роботи РМО на 2023-2024 навчальний рік.

І. СЛУХАЛИ:

Шаповалова І. В., голова методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін ЗФПО Південного регіону України, привітала учасників регіонального засідання, проаналізувала виконання рішень попереднього засідання, висловила подяку за активну співпрацю учасників РМО та запропонувала визнати роботу задовільною.

УХВАЛИЛИ: визнати роботу РМО викладачів філологічних дисциплін ЗФПО Південного регіону України задовільною.

ІІ. СЛУХАЛИ:

Шаповалова І. В., голова методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін ЗФПО Південного регіону України, оголосила план роботи засідання, запросила колег до активної співпраці, обміну досвідом з питань, винесених на нараду. Запропонувала розпочати роботу з доповідей, а потім усім долучитися до обговорення порушених питань.

ВИСТУПИЛИ:

Рєса П. В., заступник директора з навчальної роботи Комунального закладу «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж», поділився досвідом колективу з питань організації навчального процесу в умовах дистанційного навчання під час воєнного стану.

Єрьоменко О. М., викладач української і зарубіжної літератури, дитячої літератури з основами культури і техніки мовлення Комунального закладу «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж», розкрила питання стосовно використання інтелект-карт у професійній діяльності вчителя, зазначила основні принципи та етапи створення інтелект-карт. Текст виступу, презентація додаються.

Горчак Є. М., викладач української мови і літератури, літератури для дітей дошкільного віку Комунального закладу «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж», поділилася досвідом зі створення хмар слів (тегів) на заняттях філологічного циклу як засобу графічної систематизації та візуалізації ключової інформації. Текст виступу, презентація додаються.

Шаповалова І. В., голова РМО, голова циклової комісії викладачів мови та літератури КЗ «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж», викладач-тренер Lego Foundation, поділилася досвідом з втілення завдань навчальної дисципліни «Діяльнісний підхід у початковій школі». Текст виступу, презентація додаються.

УХВАЛИЛИ: взяти до відома, рекомендувати матеріали до використання викладачами педагогічних коледжів.

ІІІ. СЛУХАЛИ:

Шаповалова І. В., голова методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін ЗФПО Південного регіону України, запросила присутніх до обміну педагогічним досвідом, обговорення порушених питань.

ВИСТУПИЛИ:

Даценко Р. П., завідувач методичного кабінету Комунального закладу «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж», викладача української мови, методики навчання української мови, розкрила питання про сучасний погляд на національно-патріотичне виховання засобами предметів філологічного циклу. Текст виступу, презентація додаються.

Кісєєва Ю. Ю., викладач української філології Олександрійського педагогічного фахового коледжу імені В. О. Сухомлинського, презентувала методичну розробку «Використання тестових завдань на заняттях із методики навчання української мови учнів початкових класів». Відзначила, що матеріали розробки були апробовані в освітньому процесі Олександрійського педагогічного фахового коледжу імені В. О. Сухомлинського під час проведення занять із методики навчання української мови. Текст виступу, презентація додаються.

Новікова О. В., голова ЦК викладачів гуманітарних дисциплін та іноземних мов Олександрійського педагогічного фахового коледжу імені

В. О. Сухомлинського, презентувала методичну розробку «Персональний блог викладача зарубіжної літератури: структура, контент, можливості», ознайомила присутніх з наповненням персонального блогу викладача зарубіжної літератури, поділилася досвідом роботи. Текст виступу, презентація додаються.

Коваленко Н. Є., викладач гуманітарних дисциплін Олександрійського педагогічного фахового коледжу імені В. О. Сухомлинського, розкрила питання використання ситуативних вирав як ефективного засобу формування предметних компетентностей. Текст виступу, презентація додаються.

Пеліван А. Д., викладач української філології КЗ «Нікопольський фаховий педагогічний коледж» ДОР», презентувала методичну розробку «Формування комунікативної компетентності заняттях з української літератури»; майбутніх вчителів початкових класів засобами інтерактивних технологій на відзначила, що в методрозробці проаналізовано сучасні інноваційні методи навчання, узагальнено досвід власного використання інтерактивних технологій на різних етапах занять з української літератури. Дані матеріали були апробовані в освітньому процесі Нікопольського фахового педагогічного коледжу під час проведення занять з української літератури. Текст виступу, презентація додаються.

Вініченко Н. М., викладач української філології КЗ «Нікопольський фаховий педагогічний коледж» ДОР», презентувала методичну розробку «Використання засобів візуалізації інформації при формуванні мовленнєвих компетенцій майбутнього педагога». Відзначила, що матеріали розробки були апробовані в освітньому процесі Нікопольського фахового педагогічного коледжу під час проведення занять із сучасної української мови з практикумом, української мови за професійним спрямуванням, дитячої літератури з ОКТМ, інтегрованого курсу «Методика навчання української мови та каліграфія» та під час проведення пробних уроків студентами-практикантами. Текст виступу, презентація додаються.

Лазаренко Є. В., викладач філологічних дисциплін КЗ «Нікопольський фаховий педагогічний коледж» ДОР», презентувала методичну розробку «Формування професійних компетентностей майбутніх педагогів засобами вивчення біографії та творчого шляху письменника». Дані матеріали були апробовані в освітньому процесі Нікопольського фахового педагогічного коледжу під час проведення занять із зарубіжної літератури. Текст виступу, презентація додаються.

Корнєєва Н. В., викладач філологічних дисциплін КЗ «Нікопольський фаховий педагогічний коледж» ДОР», поділилася розробкою кейс-заняття із сучасної української мови з практикумом на тему: «Іменник. Морфологічний розбір іменника». Конспект заняття додається.

УХВАЛИЛИ: взяти до відома, рекомендувати методичні розробки, дидактичні матеріали для подальшого використання в освітньому процесі фахових педагогічних коледжів Південного регіону України.

IV. СЛУХАЛИ:

Шаповалова І. В., голова методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін ЗФПО Південного регіону України, запросила колег до обговорення питання проведення регіональної олімпіади, зважаючи на реальні умови сьогодення, зокрема вимкнення електрики, нестабільний зв'язок, забезпечення рівноцінного доступу до завдань у режимі реального часу тощо. Запропонувала поділитися досвідом проведення онлайн-олімпіад.

УХВАЛИЛИ: зважаючи на неможливість дотримання всіх умов проведення олімпіади, а також той факт, що Всеукраїнська олімпіада з української мови відмінена, перенести проведення олімпіад в очному форматі у мирний час.

У. СЛУХАЛИ:

Шаповалова І. В., голова методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін ЗФПО Південного регіону України, запропонувала визначити актуальні теми і питання науково-методичної роботи та спланувати роботу на наступний навчальний рік.

ВИСТУПИЛИ:

Симоненко І. А., голова ЦК викладачів філологічних дисциплін Педагогічного фахового коледжу комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, повідомила, що викладачі Лапіна А. О. і Акоюн А. В. працюють на даний час над укладанням навчально-методичного посібника для студентів спеціальності 013 Початкова освіта «Методика навчання грамоти». Наступного року на засіданні РМО зможуть його презентувати.

УХВАЛИЛИ: взяти до відома, затвердити запропоновані теми та подати пропозиції інших ЗФПО щодо плану роботи методичного об'єднання на 2023-2024 н.р.

Додаток

**Список учасників
регіонального засідання РМО філологічних дисциплін
педагогічних фахових коледжів Південного регіону України
у 2022-2023 навчальному році, яке відбулося на базі
КЗ «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж»**

№ з/п	Назва закладу освіти	ПІБ (повністю)	Кваліфікаційна категорія, педагогічне звання, посада	Контактний телефон	Електронна адреса
1.	Комунальний заклад «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж»	Шаповалова Ірина Валентинівна	голова ЦК викладачів мови та літератури, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, старший викладач, викладач української філології	0687661709	shapovalova.irina.v@gmail.com

		Река Павло Володимирович	викладач-методист, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач української філології	0661126727	pavelreka@ukr.net
		Даченко Раїса Павлівна	спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач української філології	0973523791	dachenko57@gmail.com
		Єрмоєнко Олена Миколаївна	викладач-методист, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач української філології	0987757052	ElenaAstrea@gmail.com
		Горчак Єлизавета Миколаївна	спеціаліст першої кваліфікаційної категорії, викладач української філології	0962454101	gorchak.liza.m@gmail.com
2.	Обласний коледж «Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С.Макаренка»	Бірюкова Світлана Олександрівна	голова ЦК викладачів філологічних дисциплін, викладач-методист, викладач української мови та методики	0974160191 0956435421	s.helleslicht@gmail.com
		Козловська Наталя Володимирівна	викладач української мови та методики	0961790351	nkozlovska@ukr.net
		Кривченко Ольга Іванівна	викладач-методист, викладач культурології та каліграфії	0681535614	olga1144@ukr.net
3.	КЗ «Балтський педагогічний фаховий коледж»	М'ягоход Наталія Миколаївна	голова ППЦ, викладач-методист вищої кваліфікаційної категорії, викладач української філології	0984940724	magkohodnatalia2020@gmail.com
		Печарська Віра Петрівна	викладач української філології, завідувачка НВП, викладач-методист вищої категорії, Заслужений працівник освіти України	0995604097	verapecharska@ukr.net
		Димовська Анна Костянтинівна	кандидат філологічних наук, викладач української філології, вищої категорії	0936846018	annadymm@ukr.net
		Слобідська Людмила Зіновіївна	викладач української філології, вища кваліфікаційна категорія	0955084554	lu958099@gmail.com

		Присяжнюк Надія Анатоліївна	викладач-методист вищої кваліфікаційної категорії, викладач української філології	0979053176	Nadyaprisajnyuck@gmail.com
		Каташинська Алла Олександрівна	викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач української філології	0509779490	katashynskaalla@ukr.net
		Іваннікова Ольга Миколаївна	викладач української філології, аспірантка Одеської академії безперервної освіти	0509117090	slavinskaolga96@gmail.com
4.	КЗ «Нікопольський фаховий педагогічний коледж»	Михайлик Олена Володимирівна	завідувач навчально-методичног о кабінету, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист	0660195309 0970353348	metod-kvynz_npk@ukr.net , olenamihajlik44@gmail.com
5.	Комунальний заклад фахової передвищої освіти «Новобузький фаховий педагогічний коледж»	Вініченко Наталя Миколаївна	спеціаліст вищої категорії, викладач-методист	0667067903	vinichenko971@gmail.com
		Каніщева Інна Василівна	спеціаліст вищої категорії	0957417854	lqasd23@gmail.com
		Корнєєва Наталя Василівна	завідувач відділення початкової освіти, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист	0958807763	zynpy@meta.ua
		Кулінич Галина Григорівна	спеціаліст вищої категорії, старший викладач	0973666552 0954543991	galakylinih@gmail.com
		Лазаренко Євгенія Вікторівна	спеціаліст вищої категорії, викладач-методист	0993673181	evgenivalazarenko@ukr.net
		Пеліван Антонія Дем'янівна	спеціаліст вищої категорії, викладач-методист	0996510307	antoniya.pelivan@gmail.com
		Харламова Оксана Степанівна	голова ПК, спеціаліст вищої категорії, старший викладач	0932842926	kharlamovaoksana24@gmail.com
		Круль Валентина Олексіївна	спеціаліст вищої категорії, викладач-методист	0937870889	val.krul1963@ukr.net
		Тімашова Ольга Анатоліївна	спеціаліст вищої категорії, викладач-методист	0972910188	timashova.olga1@gmail.com
		Мушаровська Світлана Гнатівна	спеціаліст вищої категорії	0965723396	seredich1012@gmail.com
		Параскун Ірина Леонідівна	спеціаліст I категорії	0634335651	irinaparakun76@gmail.com

6.	Педагогічний фаховий коледж Хортицької національної академії Запорізької обласної ради	Акопян Анна Володимирівна	вища, викладач-методист, викладач філологічних дисциплін	0965934881	akopyan1077@gmail.com
		Гафарова Тетяна Миколаївна	вища категорія, старший викладач, викладач філологічних дисциплін	0634085667	gafarova75@gmail.com
		Гужва Ольга Іванівна	вища, викладач-методист, викладач філологічних дисциплін	0687330561	olgazpk123@gmail.com
		Лапіна Алла Олександрівна	вища категорія, викладач-методист, викладач філологічних дисциплін	0677744744	allalapina71@gmail.com
		Мельник Ірина Миколаївна	вища категорія, викладач-методист, викладач філологічних дисциплін	0663876861	melnyk_im@ukr.net
		Симоненко Ірина Анатоліївна	вища категорія, старший викладач, викладач філологічних дисциплін	0663301086	ra.simca@gmail.com
		Скрипник Любова Георгіївна	вища категорія, викладач-методист, викладач філологічних дисциплін	0503228997	ubov3145@gmail.com
		Соляник Микола Іванович	вища категорія, викладач-методист, викладач філологічних дисциплін	0666392234	solianykykola@zpk.zp.ua
7.	Комунальний заклад «Одеський педагогічний фаховий коледж»	Шмигановська Олена Сергіївна	Голова циклової комісії, «спеціаліст I категорії», викладач української мови та сучасної української мови з практикумом	0664901175	shmyhanovska@opu.edu.ua
		Ліпінська Олена Францівна	Методист коледжу, «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист», викладач української літератури, керівник курсових робіт	0503917093	o.lipinska@opu.edu.ua
8.	Бериславський фаховий педагогічний коледж ім.В.Ф.Беньковського ХДУ	Бодько Тетяна Сергіївна	I категорія, викладач української філології, голова ЦК української та іноземної філології	0505150967	bodkotetiana@gmail.com

9.	Олександрійський педагогічний фаховий коледж імені В.О. Сухомлинського	Новікова Оксана Вікторівна	вища категорія, викладач-методист, викладач гуманітарних дисциплін, голова ЦК викладачів гуманітарних дисциплін та іноземних мов	0684598844	oks.uzlova@gmail.com
		Коваленко Наталія Євгенівна	вища категорія, викладач-методист, викладач гуманітарних дисциплін	0509947728	kovalenko.ne.2018@gmail.com
		Кісєєва Юлія Юріївна	I категорія, викладач гуманітарних дисциплін	0957792483	kiseeva84@gmail.com
		Степанова Лариса Валентинівна	вища категорія, викладач-методист, викладач гуманітарних дисциплін	0684613216	larisa.stepanova2016@mail.com
10.	Дніпровський педагогічний фаховий коледж КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»	Бак Ольга Дмитрівна	II категорія, викладач української філології		bak@dano.dp.ua
		Кондратенко Світлана Іллівна	голова ЦК, викладач-методист вищої кваліфікаційної категорії, викладач української філології	0505451014	kondratenko@dano.dp.ua
		Кравчуновська Інна Григорівна	викладач-методист, вища категорія, викладач української філології		kravchunovska@dano.dp.ua
		Левун Ніна Віталіївна	Кандидат філологічних наук, доцент		nlevun@dano.dp.ua
		Лісова Наталія Анатоліївна	вища категорія, викладач української філології		lisova@dano.dp.ua
		Омельченко Вікторія Іванівна	I категорія, викладач української філології		omelchenko@dano.dp.ua
		Шинкаренко Наталія Володимирівна	спеціаліст, викладач української філології		nshynkarenko@dano.dp.ua

РІШЕННЯ

методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін педагогічних фахових коледжів Південного регіону України

1. Вважати роботу методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін педагогічних фахових коледжів Південного регіону України у 2021-2022 навчальному році задовільною.

2.Рекомендувати до запровадження досвід роботи викладачів філологічних дисциплін педагогічних фахових коледжів Південного регіону України щодо:

- використання інтелект-карт у професійній діяльності вчителя;
- створення хмар слів (тегів) на заняттях філологічного циклу як засобу графічної систематизації та візуалізації ключової інформації;
- використання технологій перевернутого навчання;
- використання тестових завдань на заняттях із методики навчання української мови учнів початкових класів;
- використання ситуативних вправ як ефективного засобу формування предметних компетентностей;
- створення персональних блогів викладачів;
- формування комунікативної компетентності засобами інтерактивних технологій;
- використання засобів візуалізації інформації при формуванні мовленнєвих компетенцій майбутнього педагога;
- формування професійних компетентностей майбутніх педагогів засобами вивчення біографії та творчого шляху письменника.

3. Схвалити роботу викладачів Реки П. В., Єрьоменко О. М., Горчак Є. М., Шаповалової І. В., Даченко Р. П., Кісєєвої Ю. Ю., Новікової О. В., Коваленко Н. Є., Пеліван А. Д., Вініченко Н. М., Лазаренко Є. В., Корнєєвої Н. В. щодо підготовки та проведення засідання методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін педагогічних фахових коледжів Південного регіону України.

4. Викладачам РМО продовжувати роботу щодо національно-патріотичного виховання студентів на заняттях філологічних дисциплін, виховних заходах.

5. Подати на публікацію у регіональному Методичному віснику матеріали викладачів філологічних дисциплін.

6. Включити до плану проведення регіонального методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін у 2023-2024 н.р. наступні питання:

- Особливості підготовки майбутніх фахівців з мовно-літературної освітньої галузі в НУШ.
- Забезпечення педагогічної взаємодії під час підготовки студентів до ЗНО з української мови та літератури в умовах дистанційного навчання.

**Голова РМО
викладачів філологічних дисциплін
педагогічних фахових коледжів
Південного регіону України**

Ірина ШАПОВАЛОВА

І. В. Шаповалова, викладач української мови,
сучасної української мови з практикумом,
методики навчання української мови,
факультативу «Діяльнісний підхід у початковій школі»
КЗ «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж»,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, старший викладач.

Втілення завдань навчального спецкурсу «Діяльнісний підхід у початковій школі» (з досвіду викладача-тренера Lego Foundation)

У навчальний план з підготовки студентів 4 курсу спеціальності 013 Початкова освіта введено спецкурс LEGO Foundation.

Працюємо за програмою Запорізького національного університету факультету соціальної педагогіки та психології кафедри дошкільної та початкової освіти.

Метою викладання навчальної дисципліни «Діяльнісний підхід у початковій школі» є оволодіння майбутніми вчителями початкових класів ігровими та діяльнісними методами навчання.

Основні завдання викладання навчальної дисципліни «Діяльнісний підхід у початковій школі»:

- сприяти усвідомленню сутності ігрового та діяльнісного підходів у навчанні молодших школярів;
- забезпечити формування ціннісного ставлення до гри, її розвивальних, навчальних та виховних можливостей;
- ознайомити студентів з методичними основами фасилітування ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку;
- забезпечити формування професійної готовності до застосування ігрових та діяльнісних методів навчання в початковій школі;
- сприяти формуванню вмінь організації педагогічної взаємодії;
- активізувати розвиток гнучкості поведінки, критичності мислення, саморегуляції, рефлексії.

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни «Діяльнісний підхід у початковій школі» студенти повинні **знати** як теоретичні основи, так і оволодіти практичними навичками створення діяльнісного освітнього середовища, використовувати освітній потенціал ігрових та діяльнісних методів навчання на предметах усіх освітніх галузей тощо.

Студенти повинні **знати**:

- психологічні та педагогічні основи ігрової діяльності;
- характеристики діяльнісного підходу;
- вимоги до організації освітнього середовища для реалізації діяльнісного підходу;
- способи проєктування ігрових та діяльнісних методів навчання;
- методи, прийоми і стратегії інтегрованого навчання молодших школярів з урахуванням діяльнісного підходу;
- освітній потенціал методики «Шість цеглинок»;
- особливості застосування ігрових та діяльнісних методів навчання на різних предметах освітніх галузей;
- способи організації командної роботи молодших школярів.

Студенти повинні **вміти**:

- створювати діяльнісне освітнє середовище;
- організовувати ігрову діяльність молодших школярів в освітньому процесі;
- використовувати освітній потенціал ігрових та діяльнісних методів навчання на предметах усіх освітніх галузей;
- добирати відкриті запитання для навчального діалогу з учнями;
- використовувати різні джерела інформації;
- добирати та доцільно застосовувати ігрові та діяльнісні методи для навчання, виховання, розвитку та соціалізації учнів в освітньому просторі;
- враховувати індивідуальні пізнавальні потреби та інтереси дітей.

Таким чином, згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- здатність упроваджувати ігровий та діяльнісний підходи в освітньому процесі;
- здатність обирати необхідні засоби, форми і методи реалізації діяльнісного підходу у початковій школі;
- здатність до самостійного пошуку та обробки інформації з різних джерел;
- здатність до ефективної міжособистісної взаємодії.

Тематика навчальної дисципліни «Діяльнісний підхід у початковій школі» пов'язана з наступними навчальними дисциплінами, зазначеними на слайді. Отже, є зв'язок практично з усіма дисциплінами професійної підготовки майбутніх спеціалістів.

Міждисциплінарні зв'язки. Тематика навчальної дисципліни «Діяльнісний підхід у початковій школі» пов'язана з навчальними дисциплінами

«Вступ до педагогічної професії», «Педагогіка», «Анатомія, фізіологія, шкільна гігієна», «Вікова психологія», «Дидактика початкової освіти», «Теорія і методика виховної роботи», «Методика викладання математичної галузі», «Методика викладання мовно-літературної галузі», «Методика викладання природничої галузі», «Методика викладання соціальної та здоров'язбережувальної галузі», «Методика викладання громадянської та історичної галузі», «Методика викладання технологічної галузі», «Методика викладання інформатичної галузі», «Методика викладання фізкультурної галузі», «Методика викладання мистецької галузі».

Програма навчальної дисципліни складається з 2-х розділів.

Розділ 1. Діяльнісний підхід у контексті сьогодення (7 тем)

Розділ 2. Діяльнісний підхід як інструмент та механізм освітньої діяльності в початковій школі (6 тем).

На сьогоднішній день ми провели по 11 зустрічей зі студентами 4-А та 4-Б курсів.

Пропонуємо Вашій увазі зразки напрацювань студентів за даний період.

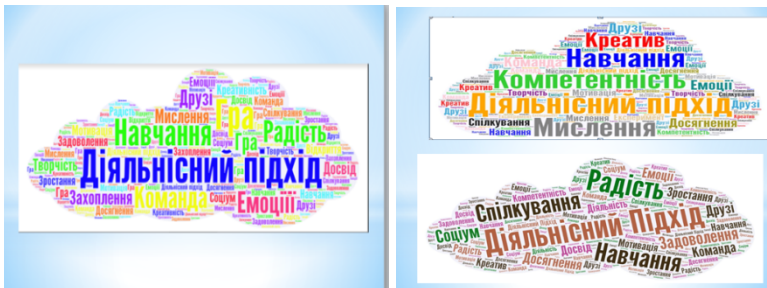
**Навчаюся,
щоб
навчати!**

Місце для реалізації діяльнісного підходу

Шкільний стадіон.

Чудове місце для відпочинку дітей, розвитку фізичних якостей.

Ігрові способи об'єднання дітей у пари, команди.

10 способів об'єднання в команди

Спосіб 1. За випадком (1, 2)

Спосіб 2. За журналом (назви, через одного...)

Спосіб 3. Розгадунок за номерами (перший, другий, третій...)

Спосіб 4. Зовнішні ознаки дітей: копії одягу, розкраси, наявності шпильок, прикрас та ін. Наголошувати, команда тих, у кого щодення, посмішка на стої, і так, у кого не лежить.

Спосіб 5. Стріляй очима. Учасники вставати у коло, отримувати очі. По команді (каждий діти підняти очі, показуючи свою пару). Якщо очі зустрілися, то утворилася пара, вона виходить з кола. Швидко повторювати, поки не поділяться на пари (повинно бути парне число учнів).

Спосіб 6. За першою буквою імені або прізвища. (Слово — прізвище, діти — імена) — група 1 (на — актуально діти зрозуміють мову)

Спосіб 7. За часом року, в якому народилися діти (зима, весна, літо, осінь)

Спосіб 8. Складом імені, фізичні — команди (наприклад, зможуть, від та ін (актуально діти зрозуміють мову))

Спосіб 9. Кольори. Різноманітні кольори (червоний, жовтий, зелений) за кількістю учасників. До команди необхідно підготувати життєві аспекти або більше кольорів. Грати по черзі, переміщаючи життєві аспекти і роздаючи по одному кольору учаснику. Коли необхідно буде розділити групу, потрібно простіше поцілювати учасників, що одні копію життєвих аспекти першої команди, а другий копію-друга і т.д.

Спосіб 10. Гра «Знайди мисля». Щоб діти на кожному етапі зрозуміли або тільки кількість, тільки за кількістю потім, щоб учасники ходили по класу і знаходили мислячий спосіб зрозуміти, знайшовши таку ж команду. Треба відповісти на речі і діти можуть швидко разом, всі ходять, поки не знайдуть всіх членів своєї команди.

➤ якщо необхідно об'єднати учасників у дві групи, розрахуйте їх так:

- днів і ніч;
- і в ті;
- ліній і правий;
- жайворонки і сова;
- земля і небо тощо;

➤ об'єднати у три групи можна розрахунок за:

- кольорами світлофора (зелений, жовтий, червоний);
- іменами казкових персонажів (Біф-іф, Нуф-нуф, наф-тощо);
- назвами океанів (Індійський, Атлантичний, Тихий, Північний Льодовитий);
- сторонами світу (північ, південь, схід, захід) тощо;

якщо треба об'єднати учасників у сім груп, можна розрахувати їх:

- за кольорами веселки (червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий);
- нотами (до, ре, мі, фа, соль, ля, сі);
- днями тижня (понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя).

➤ Розрахуйте учасників за пазлами

- квіти (примі, лілея, ромашка, проліска);
- фрукти (яблука, банани, помаранчі, ананаси);
- овочі (капуста, огірок, буряк, морква);
- видами зернових (жито, пшениця, рис, гречка);
- марками автомобілів (BMW, мер-седес, мадза, тойота);
- моделями телефонів (сamsung, nokia, сімекс, моторола);
- швиді (фанта, пенсі, кола, слайд) тощо.

Перші студентські варіанти пропозицій, як десятьма способами об'єднати учнів у команди на слайдах. Більшість пропозицій було взято з Інтернету, тому були однотипними. На даний момент уже можуть швидко самі придумати відповідно до ситуації способи об'єднання у команди. Це тішить, є зворотний зв'язок, є фантазія, логіка в діях.

Також розпочали роботу зі створення портфоліо кожним студентом. Підходи у всіх різні. Вашій увазі пропонуються варіанти робіт студентів.

Остаточний варіант у кожного виправлений і наповнений змістом має бути представлений на кінець семестру.

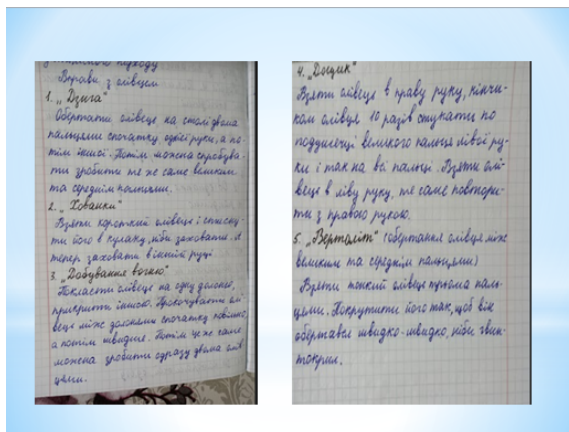
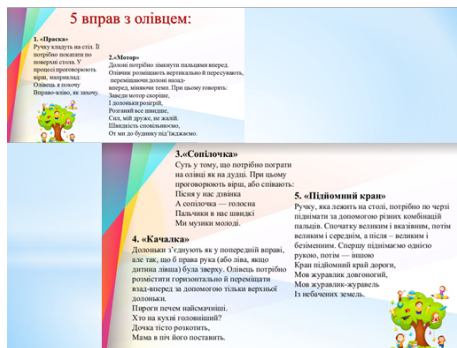
Тема 2. Можливості для реалізації діяльнісного підходу

Безмежний арсенал інструментів вчителя початкової школи. Ігрові способи вибору спікерів. Прийоми включення у діяльнісне навчання. Дієве освітнє середовище (класне і позакласне).

Яскравими моментами зустрічі були наступні: робота в командах «Дієвий квадрат» з виконанням цікавих завдань з кольоровими олівцями на логічне мислення, уміння співпрацювати, домовлятися, робити висновки, шукати вихід.

Смарт-зарядка з олівцями захопила студентів незвичністю, необхідністю швидко реагувати на завдання, зосереджено слухати, керувати рухами власного тіла і головно – встигнути, якісно виконати завдання і не загубити олівець.

Вдома добирали свої вправи з олівцями, вчилися проводити з одногруппниками.

Домашнє завдання. Фото місць для взаємодії з учнями. Розповідали і демонстрували фото під час зустрічі.

Місця для реалізації діяльнісного підходу

Звичайний клас для дітей – першочергове місце, де можна реалізували діяльнісний підхід.

Сільський стадіон – для рухливих способів реалізації діяльнісного підходу.

Місця для реалізації діяльнісного підходу

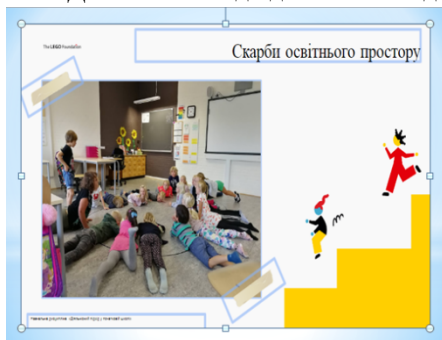

Сільський парк – для обговорення стану природи восени.

Тема 3. Освіта в контексті сьогодення

Час змін у світі та в освіті. Науковці, футурологи, візіїонери про сьогодення та майбутнє людства.

Діяльнісний підхід як спосіб підготувати дитину сьогодні до світу завтра.

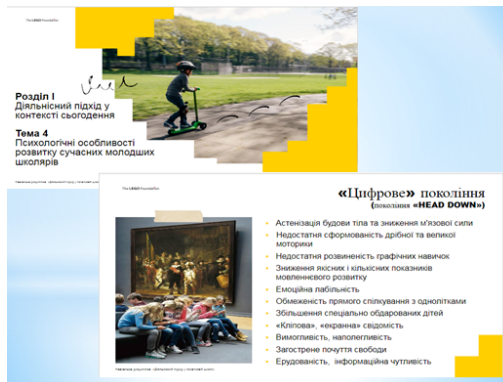
Роль діяльнісного підходу для всебічного розвитку дитини.

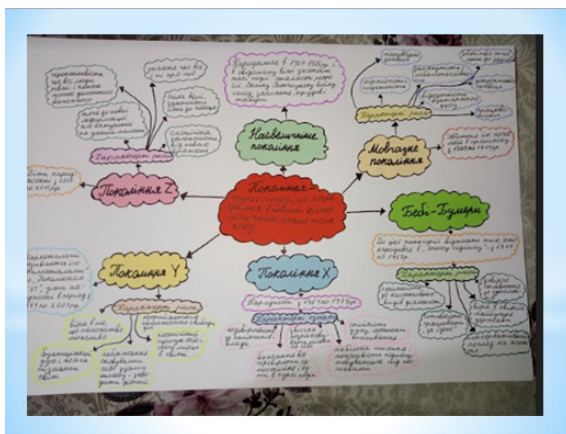
Пошук, аналіз і презентація фактів про освіту в різних країнах світу.

Тема 4. Психологічні особливості розвитку сучасних молодших школярів

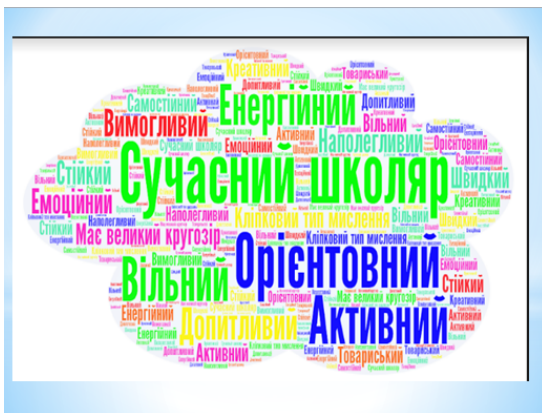
Характерні особливості розвитку сучасного молодшого школяра (фізичний, психічний, психологічний та соціальний контекст).

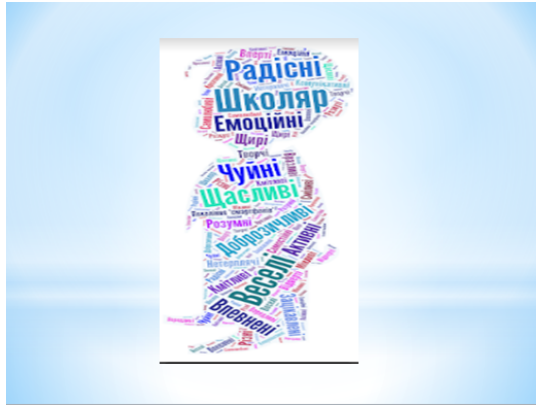

Теорія поколінь представлена студентами під час створення ними ментальних карт.

Умови ефективного розвитку, навчання, виховання сучасних дітей. Гра як спосіб партнерської взаємодії дітей, батьків та педагогів.
Сучасний школяр очима студентів через хмару слів.

Тема 5. Діяльнісний підхід у контексті трансформаційних змін у світі і в освіті

Світ, що змінюється, – сучасна реальність. Динамічна реальність як новий вимір професійного світобуття. Діяльнісний підхід у контексті трансформаційних змін в освіті.

Реформа в початковій освіті. Вчитель НУШ – провідник змін.

Освітній процес, який відповідає потребам та особливостям сучасних дітей

Тема 6. Концепція Нової української школи
 Мета Нової української школи. Випускник НУШ.
 Формула НУШ та дев'ять її компонентів.
 8 осередків освітнього середовища.

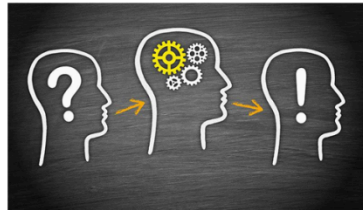
Ключові компетентності здобувача початкової освіти.

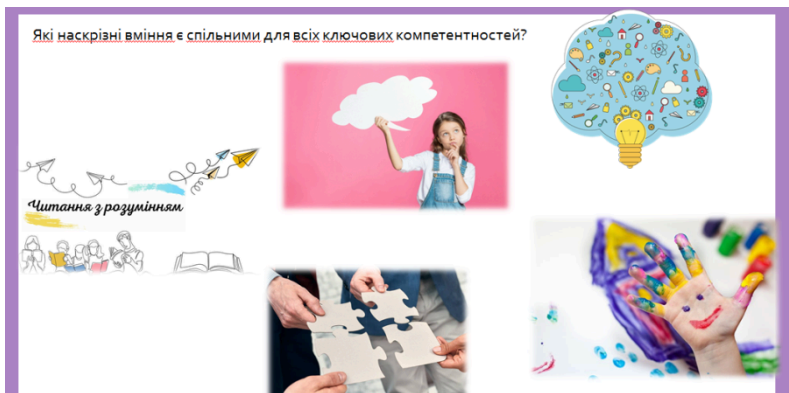
Тема 7. Державний стандарт початкової освіти

Зміст і принципи Державного стандарту початкової освіти.
Компетентнісний підхід як основа реформування освітнього процесу.
Формування наскрізних умінь здобувачів освіти.

Що є основою формування ключових компетентностей?

Контроль знань студентів після вивчення першого розділу у формі тестування, перевірки виконаних практичних завдань, підбиття підсумків активності під час конференцій. Усі накоплені бали впливатимуть на результат заліку в кінці семестру, стимулюватимуть працювати систематично і творчо.

Пропонуємо переглянути за посиланням Plau портфоліо студентки після опрацювання першого розділу, кожний слайд якого відображає діяльнісний підхід тренінгових зустрічей, самостійної роботи у вигляді виконаних домашніх завдань.

На даний момент відбувається опрацювання розділу 2 «Діяльнісний підхід як інструмент та механізм освітньої діяльності в початковій школі».

Студенти долучилися до реєстрації на сайті LEGO Foundation, розпочали проходження онлайн-курсу «Соціальне навчання та взаємодія в закладі освіти».

навчання через гру для успішного майбутнього». Мають можливість ознайомитись і використовувати практичні матеріали у власній педагогічній діяльності, виступаючи агентами, продовжуючи роботу зі школярами. Найбільш активні студенти, не чекаючи наступного тренінгу, зацікавившись проходженням онлайн-курсу, вже отримали сертифікати, поповнили свої методичні папки матеріалами з підготовки до переддипломної практики. Це надзвичайно приємно.

Результат факультативу вбачаємо не тільки в тому, щоб дати матеріал, сформувані компетентності, але найголовніше – запалити вогник, щоб студент повірив у себе, захотів працювати креативно, надихався ідеями, шукав, творив, був агентом змін. Адже ланцюжок саме такий: небайдужий і творчий викладач – креативний успішний студент – творчі учні. Усім бажаємо перемоги й успішного щасливого майбутнього!

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Гра по-новому, навчання по-іншому: методичний посібник / упор. О. Рома – The LEGO Foundation. Київ, 2018. – 44 с.
2. Державний стандарт початкової освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
3. Концепція Нової української школи. URL : <https://mon.gov.ua/ua>
4. Шість цеглинок : методичний посібник / упор. О. Рома – The LEGO Foundation. Київ, 2018. – 35 с.
5. Шість цеглинок в освітньому просторі школи: методичний посібник / упор. О. Рома – The LEGO Foundation. Київ, 2018. – 32 с.

Додаткова:

1. Модельні програми та навчальні матеріали. URL : <https://nus.org.ua/articles/vchyteli-ne-propustit-31-i-32-tyzhni-modelnoyi-navchalnoyi-programy/>
2. Нова українська школа : poradnik dlya vchytelya / za zag. red. H. M. Bibik. Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
3. Типові освітні програми. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

Інформаційні ресурси:

1. Всеосвіта. URL : <https://vseosvita.ua/news/200-storinok-pro-nus-2302.html>
2. Електронні підручники для Нової української школи. URL : <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/810>
3. Нова українська школа. URL : <http://nus.org.ua/>
4. Сайт кафедри початкової освіти ЗОППО. URL : <https://kpo2016.jimdo.com/>

5. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL : <https://mon.gov.ua/ua>
6. Студія он-лайн освіти. URL : <https://www.ed-era.com/>
7. LEGO Foundation. URL : <https://www.facebook.com/legofoundation/>

Є. М. Горчак, викладач української мови та літератури,
сучасної української мови з практикумом,
літератури для дітей дошкільного віку
КЗ «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж»,
спеціаліст першої кваліфікаційної категорії.

Створення хмар слів (тегів) на заняттях філологічного циклу як засобу графічної систематизації та візуалізації ключової інформації

В Україні відбувається становлення нової системи освіти, змінюються моральні цінності та пріоритети. Перед нами постає завдання навчання та виховання тих, хто зможе ефективно, бережливо та відповідально ставитися до свого майбутнього розвитку.

XXI століття – епоха необмежених можливостей і нових викликів, що постали перед сучасною людиною. Щодня зростає обсяг інформації, Інтернет стає джерелом всеохоплюючих знань. Чому ж тоді все частіше в студентів виникають проблеми з навчанням? Що заважає їм систематизувати всю отриману інформацію?

Прагнення бачити результат власної діяльності сприяє усвідомленню потреби впровадження педагогічних інновацій. Сучасне заняття повинно бути доступним, цікавим, захоплюючим і радісним. Викладання предмета можемо урізноманітнити з допомогою освітніх інструментів. Студенти мають самі усвідомити й донести в майбутньому своїм вихованцям, що Інтернет потрібен не лише для розваг, а й для навчання. І наше головне завдання - сформулювати творчі, креативні особистості, які здатні швидко знаходити потрібну інформацію, приймати адекватні рішення, створювати принципово нові ідеї у різних галузях

знань. Для цього в освітній сфері має панувати атмосфера постійного пошуку, яка є живильним середовищем для новітніх ідей та досягнень.

Відомо, що люди засвоюють 90 відсотків знань через зір. Тому зорове сприйняття - це основне джерело відомостей про світ. Зорове або візуальне сприйняття - це здатність сприймати інформацію, що досягає наших очей. Саме унаочнення допомагає запам'ятати такі деталі, які у звичайному текстовому матеріалі не привернули б уваги. Щоб запам'ятати великий за обсягом матеріал, необхідно прочитати його декілька разів. Та засвоєння пришвидшиться, якщо студенти будуть сприймати його через картинки, схеми та інші візуальні речовини.

Візуальна підтримка допомагає:

- краще запам'ятовувати інформацію;
- чіткіше виділяти важливу інформацію;
- знижувати тривогу і почуття невизначеності;
- розуміти правила;
- пояснювати абстрактні поняття;
- краще приймати зміни.

Існують такі форми візуалізації:

1. Довідкова інформація - як додаток до основного тексту, що наочно демонструє те, про що йдеться в тексті.

2. Ілюстрації - дублюють або доповнюють основний матеріал.

Один із способів візуалізації текстової інформації, який успішно можна використати в навчальній роботі – це «хмара слів».

Хмара слів - спосіб графічної систематизації будь-яких ключових слів чи тегів на єдиному зображенні. За допомогою малюнків-хмар можна наочно зобразити термінологію, ключові моменти будь-якого тексту, головні події, слова з орфограмами будь-що.

Хмари слів допомагають:

- візуалізувати термінологію з певної теми;
- швидко запам'ятати інформацію;
- зробити акценти на ключових моментах із теми вивчення;
- сприяти переосмисленню та систематизації навчального матеріалу.

Цей вид роботи буде доречним на будь-якому етапі заняття (актуалізації, мотивації, повторенні, узагальненні, рефлексії). «Хмари слів» можна використовувати, демонструючи на екрані чи інтерактивній дошці, для фронтальної роботи з групою. Це цікаво ще й тим, що навівши курсор на окреме слово, його можна виділити. Як і різного виду картки, «хмари слів» можна застосувати індивідуально і для групової роботи, якщо завантажити їх на комп'ютер і роздрукувати.

Використання хмар слів:

- в «хмару» можна "зашифрувати" тему заняття, яку студенти повинні визначити;

- «хмара» може слугувати в якості опорного конспекту для подачі нового матеріалу чи його узагальнення;

- можна запропонувати прочитати в «хмарі» головне питання, на яке необхідно знайти відповідь протягом заняття;
- скласти речення або розповідь, використовуючи якомога більше слів з «хмари»;
- зробити "хмарку" підказок до оглядової теми;
- повторити основні поняття теми, що вивчається;
- проведення простого опитування;
- проведення «мозкового штурму»;
- створення хмаринки підказок для виконання певного завдання чи перевірки результатів.

На заняттях фіологічного циклу можна представити імена видатних постатей, які жили у певний час.

Крім того, хмари слів доречно використовувати:

- для представлення інформації про якусь людину (в портфоліо, при узагальненні досвіду, в презентаціях, на сайті або в блозі);
- для створення яскравих продуктів (листівки, інформаційно-рекламні буклети, бюлетені, презентації);
- для акцентування уваги на важливих датах, подіях, ключових моментах (при узагальненні досвіду, в аналітичних матеріалах тощо);
- можна групувати слова за певною ознакою;
- створення хмари асоціацій, синонімів, антонімів тощо.

Як створити хмару слів? Це можна зробити як власноруч, так і за допомогою спеціальних зручних програм.

Найпростіший сервіс – **Word Art**. Це багатофункціональний англomовний сервіс для створення хмар слів. З його допомогою можна створювати яскраві хмари різної форми. Кольорова хмара зі слів приковує погляд до об'єкта і змушує зосередитися на матеріалі. Хмара містить в собі як візуальну інформацію (наприклад, форма хмари), так і смислове навантаження – сам текст.

На заняттях ставимо завдання не тільки накопичення студентами інформації, але і розвиток мислення, вміння адекватно оцінювати результати, самостійно добувати інформацію, перетворюючи знання на інструмент пізнання інших видів діяльності.

Основна мета роботи викладача щодо активізації пізнавальної діяльності студентів - розвиток їх творчих здібностей. Підготувати студента до майбутньої професійної діяльності можна тільки тоді, коли саме навчання буде діяльністю. У наш час, коли Україна переживає важкі часи, виховання справжнього патріота має особливе і важливе значення.

Література є могутнім джерелом національної духовності, пам'яттю народу. Саме в художній літературі знаходять своє вираження його історія, моральні цінності, ідеали, традиції, його ментальність, національний характер. Викладання літератури - це не просто процес передачі певної інформації. Тут відбувається значно складніший і багатогранніший процес: саме через літературу студенти духовно поєднуються зі своїм народом, занурюються у світ традицій, постатей, покоління. Система роботи на заняттях передбачає виховання любові

до Батьківщини, рідної мови, історії та культури, почуття національної самосвідомості. Художня література спонукає студентську молодь захоплюватися красою і самобутнім багатством рідної землі, національно-визвольною боротьбою українців, їхнім славетним минулим.

Під час вивчення пригодницького роману «Тигролови» Івана Багряного наголошуємо на тому, як кілька поколінь родини Сірків, що перебувають на Далекому Сході, дотримуються традицій і звичаїв українського народу. В ході обговорення роману обов'язково звертаємо увагу на проблеми, яка є однією із найважливіших: на родинних та народних традиціях сім'ї Сірків, працьовитості їхнього роду, сімейній згоді, почуттях патріотизму та національній гідності.

Пропонуємо декілька ідей для використання «хмари слів» на заняттях філологічного циклу.

За допомогою хмари слів можемо розглянути життєвий та творчий шлях Івана Багряного.

1. На початку заняття аналізуємо хмару: виписуємо теги слів 2. У процесі вивчення нового матеріалу, а саме опрацьовуючи матеріал підручника, можемо співвіднести назву твору з датою його написання, тобто встановлюємо хронологічний ланцюг зі слів. 3. На стадії рефлексії знову повертаємось до хмари. Студенти пояснюють, чому вона має саме таку форму.

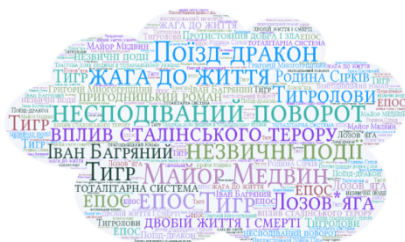
За tegoю слів можемо визначити тему заняття (Іван Багряний. «Тигролови» - український пригодницький роман. Проблема свободи й боротьби)

Створити візуалізований паспорт твору Івана Багряного «Тигролови». Дати відповідь на головне питання твору: «Сміливі завжди мають щастя».

За допомогою тегів слів можемо розкрити сюжет твору та композиційно-стильові особливості вивченого твору, сюжетні лінії.

Розкрити роль позасюжетних елементів, пейзажу, інтер'єру.
Розглянути проблематику твору.

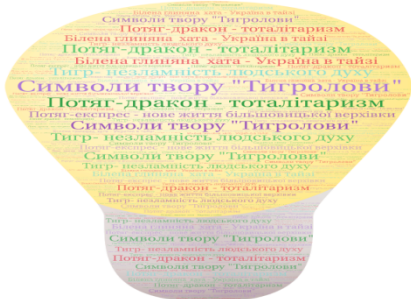
Проблематика твору

Можна визначити героїв твору та їх характерні риси.

Звернути увагу на символи в творі та якою постає Україна зі спогадів головного героя роману «Тигрлови».

Також можна створити візуалізоване тестування за твором І.Багряного «Тигролови»:

- 1.Визначити автора творів.
- 2.Із тегів слів виписати правильну відповідь (літературний рід).
- 3.Жанр твору.
- 4.Визначити назву твору за його паспортом.
- 5.З'ясувати, якого героя з твору Івана Багряного «Тигролови» не названо й розповісти про нього: портрет, характер, вчинки, його роль у житті інших персонажів?

6.Установити відповідність між героєм та його характеристикою.

7.Можна провести літературний диктант за твором «Тигролови» Івана Багряного.

- 1) Ким за фахом був головний герой роману? (авіатор)
- 2) Кого нагадує поїзд, який везе Григорія Многогрішного на схід? (дракон)
- 3) Як називається природна місцевість, де відбуваються події твору? (тайга)
- 4) Від якого звіра Григорій врятував Наталку? (чорний ведмідь)
- 5) На скільки років було засуджено головного героя?(25)
- 6) Скільки днів блукав Григорій по місцевості до зустрічі з родиною Сірків? (6)
- 7) Ким приходився Мороз Грицьку та Наталці? (хрещеним батьком)

-

A word cloud shaped like a dragon, composed of various Russian words. The most prominent words include 'Шастя' (Shasty), 'Дракон' (Dragon), 'Авиатор' (Aviator), 'Гинючи' (Ginyuchi), and 'Инженер' (Engineer). Other visible words include 'Тайга', 'Мороз', 'Чорний ведмидь', 'Шастя', 'Дракон', 'Тайга', 'Мороз', 'Чорний ведмидь', 'Шастя', 'Дракон', 'Тайга', 'Мороз', 'Чорний ведмидь'. The words are arranged to form the dragon's body, head, and tail.

Важливо зрозуміти, що його використання не можна обмежувати функцією гарної ілюстрації, це – повноцінне джерело знань, застосування якого на різноманітних етапах заняття сприяє формуванню основних предметних компетентностей. Зазначений метод здатний забезпечити не лише ефективне навчання, а й підвищити пізнавальну активність, зацікавленість, полегшити подальшу професійну діяльність в сучасному інформаційному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сухомлинський В. О. Слово рідної мови / В. О. Сухомлинський // Українська мова і література в школі. – 1968. – 12 груд. – С. 1–10.
2. Чумакова Н. В. «Хмари слів» на уроках української мови. URL: <https://vseosvita.ua/library/hmari-sliv-na-urokah-ukrainskoi-movi-111289.html>.
3. Шарлай Н. О. Хмари слів як засіб візуалізації на уроках української мови і літератури. URL: <https://vseosvita.ua/library/hmari-sliv-ak-zasib-vizualizacii-na-urokah-ukrainskoi-movi-i-literaturi-240519.html>.
4. Яворська К. А. Хмаринки слів. URL: http://blogvchitelayavorskoy.blogspot.com/p/blog-page_10.html
5. <http://viakiev.blogspot.com/2015/110/blog-post.html>.
6. <http://www.itlashko.com/2014/09/tagxedo.html>

Даценко Р. П., викладач української мови,
сучасної української мови з практикумом,
методики навчання української мови,
завідувач методичного кабінету,
КЗ «Білгород-Дністровський педагогічний фаховий коледж»,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії

Національно-патріотичне виховання студентів засобами предметів філологічного циклу

Однією з основних засад формування особистості в суспільстві в усі часи було патріотичне виховання. На сучасному ж етапі героїчної боротьби українського народу за збереження кордонів незалежної держави, роль і значення патріотичного виховання значно підвищується. Наша країна зацікавлена у формуванні патріотів, здатних до виконання громадянських і конституційних обов'язків, здатних берегти історичний та культурний спадок, національну символіку, мову, здатних захищати інтереси держави навіть ціною власного життя! Протягом ось уже дев'яти місяців увесь світ спостерігає такий сплеск

національного патріотизму, який годі собі уявити десь інде. І він не виник на пустому місці! Адже патріотичне виховання в нашій державі ґрунтується на традиціях, які відомі з часів Київської Русі та Козаччини, які збагачувалися в Києво-Могилянській академії, які ввібрали в себе безцінний скарб народної мудрості.

Російсько-українська війна боляче оголила дуже актуальне питання національної мови і показала, що триває боротьба не тільки за незалежність нашої держави, а й за остаточне панування саме української мови на нашій землі!

Не можна не підтвердити цю думку словами великого мудреця і педагога Василя Сухомлинського: «Мова – це передусім виховання. Виховання розуму, формування думки, різьблення, ліплення найтонших рис духовного обличчя людини. Без любові до рідного слова неможлива любов до рідної землі, до своєї Вітчизни».

Надзвичайно актуальним є погляд великого педагога на двомовність в Україні, яку хочуть здавна нав'язати русофоби: «Дві рідні мови – так само безглуздо, якби колись намагались уявити, що одну дитину народили дві рідні матері. У дитини є одна мати. Рідна. До смерті. До останнього подиху!» Так образно доказав Василь Сухомлинський існування в нашій державі рідної мови. Тим паче, що статус української державної мови затверджено конституцією, отже, і ніякого сумніву щодо її використання в усіх сферах життя в державі «Україна» не може бути й мови. Це добре усвідомлюють всі працівники нашого коледжу і зокрема викладачі філологічних дисциплін.

Так, Горчак Єлизавета Миколаївна - викладач української літератури, вважає, що її предмет є могутнім джерелом патріотичного виховання молоді, джерелом національної духовності. Прикладів чимало! Так, досліджуючи творчість митців, чиї імена були безпідставно забуті, викладач зупиняється на спадщині Євгена Маланюка, зокрема його поезії «Під чужим небом»:

Що мені телефони, Версалі, експреси,
Нащо грім Аргентин? Чудеса Ніагар?
Сниться синя Синюха і верби над плесом,
Вольний вітер Херсонщини, вітер-дудар...

Ми знаємо, в силу яких обставин змушений був поет емігрувати, покинути рідну Україну. Ці слова так, співзвучні з тим, що відбувається в нашій державі зараз, коли тисячі українців через війну покидають рідні домівки, але щиро сумують за Батьківщиною і сподіваються на швидке повернення...

Можна по-різному любити Батьківщину – вважає викладач української дитячої та зарубіжної літератури Єрьоменко Олена Миколаївна – і продовжує свою думку: можна голосно кричати про любов до неї з усіх трибун, б'ючи себе в груди. А можна кожного дня обробляти власну ниву, добросовісно виконувати свою роботу, сіяти, вирощувати зерно і плекати свій сад, а ще – берегти батьків, любити дітей... Так, як, наприклад, як роблять ці герої повісті О.Довженка «Зачарована Десна». Їх патріотизм у звичайних речах: в допомозі один одному в

скрутну годину, в шанобливому ставленні до старших людей і в тому, щоб просто бачити зірки в брудних калюжах після дощу...

Викладач української мови Даценко Р.П. інтегрує уроки мови з уроками української літератури, створюючи таким чином можливості як для національно-патріотичного виховання, так і для формування й інших моральних якостей. Для цього використовує прийом лінгвістичного аналізу тексту. Це особливо ефективно для підсумкового вивчення граматичних понять.

До прикладу беруться слова Л.Українки:

До тебе, Україно наша,

Струна моя перша озветься.

І буде струна урочисто і тихо лунати

І пісня від серця поллеться...

Студенти знаходять в інтернеті зміст всього вірша, виясняють обставини його написання, визначають головну думку, виразно його читають. Звертаємо увагу на образні вислови і поступово переходимо до лінгвістичного аналізу тексту:

1. Створіть фонетичний запис слів «бездоляная», «озветься», «пісня».

2. Назвіть дієслова, визначте їх роль в тексті, вкажіть їх граматичні категорії

3. Зробіть морфемний аналіз слів «поллеться», «урочисто», «Україно».

4. Назвіть, до яких частин мови відноситься кожне слово.

5. Поясніть орфограми у словах «серця», «поллеться».

6. Підкресліть граматичні основи.

- Чим ускладнюється перше речення?

- Яка структура другого речення?

Така робота завжди цікава студентам, а заняття з мови логічно доповнюють уроки з літератури, а всі разом викладачі роблять велику справу – патріотичного виховання нашого студентства.

Така робота здійснюється і в позаурочний час. До прикладу в коледжі працював гурток виразного читання «Свічадо», метою якого було залучення студентів до краси рідного слова, виховання самосвідомості, гордості за нашу державу, її багату культуру. Силами гуртківців були розроблені і реалізовані на сцені коледжу такі сценарії: «Гори, моя свічко, палай!», «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине», «Осінь мелодія рідної мови», «Імен чимало дзвенить по світу дзвоном золотим» та інші.

Яскравим прикладом національно-патріотичного виховання в коледжі є те, що наші викладачі – Пришляк Віталій Іванович, Гаврилов Олексій Олександрович та випускники коледжу – Каназірський Володимир, Марінеску Олексій, Клітинський Олег та багато інших пішли добровольцями у Збройні Сили України і стали на захист Вітчизни.

Маємо, на превеликий жаль, і втрати: це випускник відділення «Фізична культура» молодший сержант Драничников Андрій Михайлович, який загинув на Херсонщині під час наступальних дій ЗСУ.

Вічна слава загиблим героям і тим, хто самовіддано захищає священні кордони нашої держави! Віримо в Перемогу! І хай здійсняться пророчі слова нашого Великого Кобзаря:

«І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі!»

Слава нашій Україні!

Єрмоєнко, О.М. викладач зарубіжної, української,
дитячої літератур КЗ «Білгород-Дністровський
педагогічний фаховий коледж»,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
«викладач-методист».

Використання інтелект-карт у професійній діяльності вчителя.

Основні принципи та етапи створення інтелект-карт.

Використання інтелект-карт на заняттях з літератури

*Саме те, як ви збираєте, організовуєте та
використовуєте інформацію, визначає,
переможете ви або програєте.*

Білл Гейтс

Ми, філологи, маємо найсильнішу зброю в руках – Слово. Але слово слабне, нівелюється, стає мізерним, замінюється смайликами, картинками. Без слова людина стане твариною. Нам властиві, на відміну від тварин, усвідомлені

почуття, але й вони чахнуть. Їм потрібна їжа, але душа міліє, і почуття стають тінями.

Література, за моїм глибоким переконанням, - найнеобхідніша дисципліна в освітньому процесі, бо саме вона торкається душі дитини, де в схованку зберігається найскровенніше. І за певних обставин ми можемо бути дотичними до дива розкриття дитини і довіри до нас. А ми так поспішаємо всюди встигнути, що забуваємо зупинитися та насолодитися миттю.

Але у нас є диво-можливість – урок, заняття, коли існують лише діти і ти. Ви у замкненому просторі вашого предмету, і тільки від вас залежить: станеться диво зараз чи знову пройде повз. Наші заняття можна порівняти з театром, бо все живо та один лише раз. Якщо відбудеться контакт, то добре, а якщо ні...

За результатами психологічних досліджень встановлено, що 83% інформації людина сприймає зором, 12% – на слух, 5% – іншими рецепторами. Дослідження пам'яті свідчать, що людина запам'ятовує 20% від почутого, 30% – від побаченого, 70% – від одночасно побаченого й почутого, 80% – від побаченого, почутого й обговореного, 90% – від побаченого, почутого, обговореного й активно виконаного. У процесі візуалізації навчального матеріалу використовуються різні форми та методи – від традиційних діаграм, графіків, таблиць, структурно-логічних схем до інтелект-карт (mind map), стратегічних карт, інфографіки, навчальних презентацій та ін.

Однією з прогалин традиційної системи навчання є лінійний стиль подачі учбового матеріалу (як приклад: створення конспекту під задиктовування речень викладачем).

Сучасні діти залежні від гаджетів, і змінити це вже ми не зможемо. Тому нам потрібно це використати на власну користь.

Потоки інформації, яку отримують діти з інтернету, подаються блоками, невеликими текстами, адже спеціалісти, які працюють над цією інформацією, чудово розуміють, що об'ємний матеріал не дочитається, закрийється.

Декілька десятків років тому для багатьох достатньо було прочитати параграф, переказати його, отримати оцінку і заспокоїтися до наступного заняття. Це не є ідеальним варіантом, але діти могли переказувати прочитане. Зараз із цим проблеми. Діти не вміють читати, виділяти головне (складати традиційний конспект), працювати з підручником.

Перед нами, вчителями, задач стоїть безліч. І з кожним роком вони не зменшуються, а, навпаки, обростають, як сніговий ком. Ще трішечки і лавина завдань змете всіх.

Я щиро впевнена, що світ можуть змінювати і рухати творчі люди, а з уявою у наших дітей катастрофа.

Багато років я працюю з асоціативними малюнками, біг-бордами, студенти створюють анонси до творів та рецензії. Якщо раніше можна було майже кожную роботу залишати на пам'ять, то зараз це поодинокі випадки. Щось сталося з уявою наших дітей. Легше зайти в інтернет і подивитися, що він пропонує. Задоволення від власного відкриття зникло.

Ось тому я вирішила спробувати об'єднати асоціації з картами пам'яті.

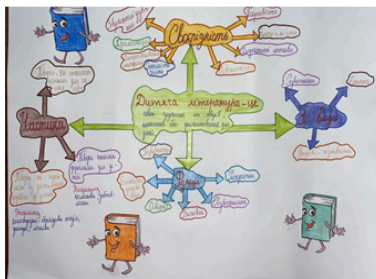
Студенти отримують завдання: опрацювати статтю в підручнику (вказую конкретний підручник, сторінки). Опрацювавши, виділити найголовніше для них, а потім подати його в графічному зображенні. Списати з інтернету вони не зможуть, бо це буде відразу відомо (пам'ятаємо, що умовою було опрацювати певну статтю у конкретному підручнику). Тому, знаючи це, студенти змушені працювати з підручником.

Карту можна зібрати і самостійно перевірити, а можна дати її господарю, щоб той розкрив тему, опираючись тільки на свою роботу. Коли студент зрозуміє, що інформації для відповіді на гарну оцінку йому не вистачає, наступного разу опрацювання та оформлення карти буде ретельнішим.

Теоретичний матеріал у всіх буде майже однаковий, а ось подача буде індивідуальною.

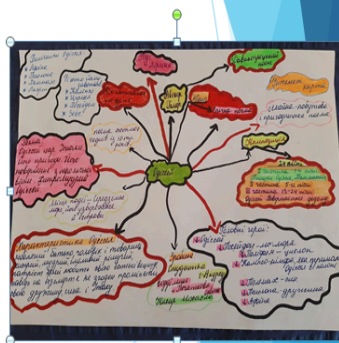
Творчі здібності, про які, можливо, у групі не знають, зараз яскраво представляють студентів. А дітям у цьому віці необхідне визнання, позитивний відгук, захоплення ними самими. Їм потрібно розуміти, що вони є, що вони варті такої уваги.

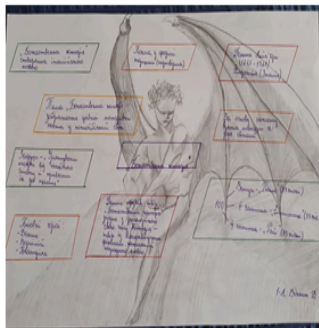
Дитяча література

Digestive system

- Ingestion**
 - Process of taking food into the mouth
 - Food is broken down into smaller pieces
 - Food is mixed with saliva
 - Food is moved into the esophagus
- Salivary glands**
 - Three glands: parotid, sublingual, and submandibular
 - Produce saliva
 - Saliva contains enzymes that break down food
- Esophagus**
 - Muscular tube that moves food from the mouth to the stomach
 - Peristalsis: the process of moving food through the esophagus
- Stomach**
 - Breaks down food into a semi-liquid state
 - Produces gastric juice
 - Food is moved into the small intestine
- Small intestine**
 - Absorbs nutrients
 - Breaks down food into a liquid state
 - Food is moved into the large intestine
- Large intestine**
 - Absorbs water and electrolytes
 - Forms feces
 - Feces is moved out of the body

[illegible]

Данте «Божественна комедія»

Створення інтелект-карт може бути як домашнім завданням, так і роботою над темою в класі. Студенти працюють по одному або в парі, можна об'єднати в групи по троє-четверо. Все залежить тільки від задач, які ви ставите перед собою та групою. Дітям подобається така робота. Вони спокійно обговорюють проект, ходять до сусідів радитися, стають ближчими один до одного, спілкуються наживо, а не віртуально. У цьому виді роботи одні переваги. Це емоційний вид роботи, а ми пам'ятаємо, що емоції роблять нас людьми.

У написанні конспектів (лінійний запис) здебільшого використовують принципи запам'ятовування, які пов'язують з діяльністю лівої півкулі, що відповідає за мовлення, логіку, складання списків, операції з числами і не враховує таких принципів, як асоціативність, уява тощо, пов'язані з діяльністю правої півкулі. А потім ми витрачаємо багато зусиль, щоб відтворити почуте та записане.

Психолог Тоні Б'юзен пропонує замість класичних конспектів розробляти карти пам'яті. Карти пам'яті допомагають створити цілісний образ інформації (навчального матеріалу) – ключових понять і взаємозв'язків між ними.

При використанні інтелект-карт людина розвиває мислення (творче та логічне), пам'ять і уяву. При використанні інтелект-карт ми задіємо творчі процеси й використовуємо весь потенціал, оскільки використовуємо обидві півкулі мозку.

Рисунок 1

► **Карти пам'яті (англ. mind map)** — спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою схем. Також може розглядатися як зручна техніка альтернативного запису.

► **Карти пам'яті** використовуються для створення, візуалізації, структурування і класифікації ідей, а також як засіб для навчання, організації, вирішення завдань, ухвалення рішень, при написанні статей.

► **Карта пам'яті** реалізується у вигляді діаграми, на якій зображені слова, ідеї, завдання або інші поняття, зв'язані гілками, що відходять від центрального поняття або ідеї. У основі цієї техніки лежить принцип «радіантного мислення», що відноситься до асоціативних розумових процесів, відправною крапкою або точкою дотику яких є центральний об'єкт. Це показує нескінченну різноманітність можливих асоціацій і невичерпність можливостей мозку. Подібний спосіб запису дозволяє карті пам'яті необмежено рости і доповнюватися.

► В українських перекладах термін може звучати по-різному — «карти розуму», «карти пам'яті», «інтелект-карти», «ментальні карти», «майнд-мепи».

► Отже, суть методу в тому, щоб певним графічним чином зафіксувати свої думки на папері, впорядкувати їх та отримати цілісну картину.

Ментальні карти доцільно використовувати при вивченні предмету на таких етапах заняття:

► Вивчення нового матеріалу – при використанні інтелект-карт складні поняття можуть бути пояснені та представлені в систематичному вигляді. Застосування таких карт допомагає викладачу донести до студентів чітке узагальнене уявлення того матеріалу, який вивчається.

► Закріплення матеріалу – використання інтелект-карт допомагає закріпити формування нових понять, явищ, подій. Це дає можливість візуалізувати ключові поняття та узагальнити їх взаємозв'язок.

► Повторення теми – за допомогою інтелект-карт можна виявити, який матеріал був не засвоєний студентами.

▶ Робота з інтелект-картами є різновидом діяльності викладача та студентів з питань візуалізації. Візуалізація допомагає зробити предмет цікавим та зрозумілим для студентів, робота з інтелект-картами є одним з шляхів підвищення зацікавленості студентів предметом.

Поради Тоні Бьюзена з техніки створення інтелект-карт

▶ Поступово розвивається свій особистий стиль майндмепінга, але на першому етапі необхідно дотримуватися наступних правил.

▶ Важливо розміщувати слова на гілках, а не в ромбах і паралелепіпедах тощо. Важливо і те, що гілки повинні бути живими, гнучкими, загалом, органічними. Малювання ментальної карти в стилі традиційної схеми повністю заперечує ідеї майндмепінгу. Це сильно ускладнює рух погляду по гілках і вносить багато зайвих однакових, а отже монотонних, об'єктів.

▶ Писати на кожній лінії тільки одне ключове слово. Кожне слово містить тисячі можливих асоціацій, тому склеювання слів зменшує свободу мислення. Роздільне написання слів може привести до нових ідей.

▶ Довжина лінії повинна дорівнювати довжині слова. Це простіше і економніше.

▶ Пишіть друкованими літерами чітко.

▶ Варіювати розмір літер і товщину ліній залежно від ступеня важливості ключового слова.

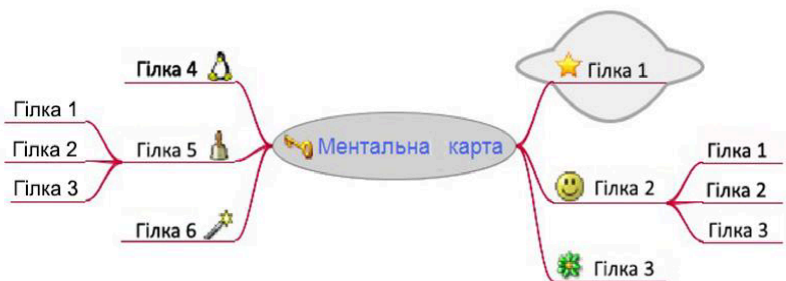
▶ Обов'язково використовуйте різні кольори для основних гілок. Це допомагає цілісному і структурованому сприйняттю.

▶ Часто використовувати малюнки і символи (для центральної теми малюнок обов'язковий). Іноді ментальна карта взагалі може цілком складатися з малюнків.

▶ Прагнути такої організації простору, щоб не залишалося порожнього місця, а гілки не розміщувалися дуже щільно. Для невеликої ментальної карти використовуйте аркуш паперу формату А4, для великої теми – А3.

▶ Гілки, що розрослися, можна укладати в контури, щоб вони не змішувалися з сусідніми гілками.

▶ Розташувати лист горизонтально. Таку карту зручніше читати.

Інструменти для побудови ментальних карт, огляд можливостей

Серед доступних в мережі Інтернет веб-сервісів для створення інтелект-карт найзручнішими у використанні є:

Google — www.coggle.it — це онлайн-додаток для створення ментальних карт, у якому передбачено безкоштовний тарифний план.

Переваги сервісу:

- Нічого не потрібно скачувати, встановлювати, сервіс працює у браузері.
- У цій програмі доволі легко з першого разу можна розробляти зручні красиві ментальні карти.
- Програма підтримує використання зображень, індивідуальні колірні схеми й можливість перегляду історії документа.
- Зберігання історії змін дозволяє повернутися до попередніх версій створеної інтелект-карти.
- Ментальні карти створені в програмі Coggle, можуть експортуватися в форматі PNG або PDF.
- Coggle підтримує спільну роботу разом із командою над проєктами. Інтерфейс програми доволі простий, підказки поруч, тому в управлінні розібратися не дуже складно. Але у той же час даний сервіс онлайн.

Xmind — www.xmind.net — чи не найпопулярніша програма для складання ментальних карт, працює на платформах Windows / Mac / Linux. У програми є кілька версій: безкоштовна з урізаними можливостями і платна з розширеним функціоналом.

Перевагами сервісу Xmind є:

- ✓ стильний дизайн, яскраве оформлення — фон на всю карту або окремі блоки, великий вибір стилів, ліній, кольорів, піктограм та форм;
- ✓ підтримка і сумісність з пакетом Microsoft Office та інші корисні речі;
- ✓ велика кількість шаблонів;
- ✓ просте меню для створення малюнків-карт;
- ✓ вистачає можливостей безкоштовної версії;

MindMeister — www.mindmeister.com — програма варта уваги тих, у кого невеликі дизайнерські запити естета. Навіть у безкоштовній версії володіє

досить широким функціоналом: різні стилі і кольори блоків, зміна кольору тексту і його накреслення.

Додаток має зручний інтерфейс і весь необхідний набір функцій, що дозволяє зрозуміти всю простоту і зручність технології інтелект-карт. Праворуч з'являється невелике меню з кнопками перемикавання, де міняється режим оформлення. Зручно, компактно, просто.

BubblUs — www.bubbl.us — відносно безкоштовний веб-додаток для складання інтелект-карт у режимі онлайн. Dodatok дозволяє скласти прості ментальні карти і експортувати їх у форматі зображень. Функціонал програми нескладний. Змінюється загальна колірна схема, шрифт, колір тексту або форма вузлів, але немає можливості додати зображення. Діловий стиль карти.

Popplet — <http://popplet.com/> — простий у використанні і потужний по функціоналу сервіс.

Переваги ресурсу:

- ✓ можливість додавати текст, картинки, відео з YouTube;
- ✓ зміна кольорів кожної хмари і фону карти в цілому;
- ✓ спільне редагування карти групою;
- ✓ збереження карти у вигляді зображення або pdf файлу;
- ✓ публікація ментальної карти у соціальних сервісах, сайтах;
- ✓ демонстрація карти в режимі презентації;
- ✓ друк карти.

Spider Scribe — www.spiderscribe.net — за допомогою цього сервісу можна не тільки візуалізувати ідеї, але й супроводити їх зображеннями, документами та календарями. Сервіс підтримує роботу декількох людей над однією «мапою розуму». Для початку роботи необхідно зареєструватися.

Інтерфейс англійською мовою, але сервіс дуже простий у використанні і дозволяє створювати карти за лічені хвилини.

Програма Freemind — додаток є абсолютно безкоштовним. Працює на будь-якій платформі, що підтримує Java. В цілому програма має весь необхідний набір функцій для створення якісних mind maps. Програму потрібно завантажувати, інсталиувати. Малюнки бажано попередньо зменшити у програмах-редакторах перед вставкою у карту.

ВИСНОВКИ

Очевидна перевага інтелект-карт порівняно зі стандартним (лінійним) конспектуванням. Гнучкість інтелект-карт дозволяє розглядати будь-яку тему або питання (вони можуть використовуватися групою чи індивідуально). Карти знань ідеально підходять для використання їх викладачами ВНЗ, оскільки можуть бути застосовані до будь-яких видів завдань, що активізують творче мислення студентів. Можливості застосування інтелект-карт у педагогічній практиці дозволяють: поліпшити пам'ять, нагадати факти, слова і образи; генерувати ідеї; надихнути на пошук необхідного правильного вирішення завдання (як викладача, так і студента); продемонструвати концепції діаграми; аналізувати результати або події; структурувати навчальні роботи; підсумовувати інформацію; організувати взаємодію студентів у груповій роботі чи ролевих

іграх тощо; покращити навчальний процес. Напрями подолання негативних тенденцій у системі освіти мають бути наступні: демократизація системи навчання та виховання; підвищення фундаментальності освіти; гуманізація освіти; використання новітніх технологій навчання; інтеграція освіти на національному та світовому рівнях тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бьюзен Т. Супермышление / Т. Бьюзен. – Минск: Попурри, 2003. – 304 с.
2. Бьюзен Т. Научите себя думать / Т. Бьюзен. – Минск: Попурри, 2004. – 192 с.
3. Аксьонова О. В. Досвід використання методу інтелект-карт в економічному навчанні. //Удосконалення змісту та форм організації навчального процесу відповідно до міжнародних стандартів: 36. Наук.-метод. конф. 2—4 лютого 2005 р. Т. 1. — К.: КНЕУ, 2005. — С. 3—7.
4. Аксьонова О. В. Методика викладення економічних дисциплін: Навч.посіб. — К.;КНЕУ, 2006. — 708 с.
4. Вакалюк Т.А. Можливості використання хмарних технологій в освіті / Т.А. Вакалюк // Актуальні питання сучасної педагогіки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Острог, 1-2 листопада 2013 року). – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2013. – С. 97–99.
4. Василенко Т. Mind maps – опыт использования [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.improvement.ru/>.
5. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / Ілона Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
6. Калініна Л.М., Носкова М.В. Google-сервіси для вчителя. Перші кроки новачка / Л.М. Калініна, М.В. Носкова: Навчальний посібник. – Львів, ЗУКЦ, 2013. – 182 с.
7. Капитонов Э. А. Социология XX века. — Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. — 512 с.
8. Кіндрат І. Використання інтелект-карт у плануванні та організації освітнього процесу / І. Кіндрат // Нова пед. думка. – 2012. – № 4. – С. 153-156.
8. Колесник І. Ментальне картографування та професія історика: між раціональним й уявленням / І. Колесник // Український історичний журнал. – 2012. – № 5. – С. 135-156
9. Лобанова А. С. Основи соціології. Навч.-метод. посібник-робочий зошит для студентів педагогічних інститутів Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний інститут, 1998. — 108 с.
10. Найдюнова А. В. Інтелект-карти як інструмент ефективної роботи з інформацією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.calameo.com/read/004373434dec4e2bf2b83>
10. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник / А.С. Нісімчук, О.С. Падалка, О.Т. Шпак – К. : Видавничий центр «Просвіта», 2000. – 368 с.

11. Паламарчук В. Від творчої особистості – до нових технологій навчання // В. Паламарчук. – К., 2001. – №8. – С. 2-3.

12. Познякова Т.Є. Візуалізація та структурування інформації за допомогою ментальних карт на уроках біології. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyky/navchalnyi/4_%D0%9F%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%92%D0%B7%D1%83%D0%B0%D0%BB%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%8F.pdf

13. Сокол І. М. Веб 2.0. Сайти, блоги, фотосервіси, карти знань / Ірина Сокол. – К. : Шк. світ, 2011. – 128 с.

14. Софт для построения Ментальных карт // Ментальные карты [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.stimul.biz/ru/lib/soft>

15. Терещенко Н. В. Інтелект-карти – сучасні інноваційні соціальні технології навчання в системі освіти / Н. В. Терещенко // Функціональна економіка. – Вчені записки. – № 14. – 2012. – С. 139-145.

16. Терещенко Н. В. Методична розробка інтелект-карти в процесі вивчення дисципліни «Політологія» // Індивідуалізація навчального процесу як провідна складова модернізації вищої економічної освіти. (Див. зб. мат-лів науково-методичної конф. 31 січня — 2 лютого 2006 р. У 2-х томах.: Т. 2. КНЕУ; К; 2006. — С. 331—332.

17. Терещенко Н. В. Впровадження тренінгових методів навчання в навчальний процес з дисциплін «Політологія» та «Соціологія» // «Теоретичні та практичні підходи до впровадження нового покоління освітньо-професійних програм і навчальних планів підготовки фахівців: шляхи розвитку» (Див. зб. мат-лів науково-методичної конф. 6—8 лютого 2007 р. У 2-х томах.: Ч. 1. КНЕУ; К; 2007. — С. 502—503.

18. Терещенко Н. В. Сучасні тренінгові методи навчання. Методичні рекомендації створення інтелект-карти з навчальної дисципліни «Політологія». — К.: КНЕУ, 2008. — 28 с.

19. Терещенко Н. В. Інтелект-карти – сучасні інноваційні соціальні технології навчання в системі освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/197224603.pdf>

Кісєєва Ю.Ю., викладач української літератури і мови
та методики її викладання
Олександрійського педагогічного фахового коледжу і
мені В.О. Сухомлинського,
спеціаліст першої кваліфікаційної категорії.

Використання тестових завдань на заняттях із методики навчання української мови учнів початкових класів

Методичну розробку присвячено актуальності використання тестових завдань на заняттях із методики навчання української мови учнів початкових класів. У роботі розкрито теоретичні відомості про тести досягнень і креативності, пояснено переваги та окремі незначні недоліки тестових завдань, запропоновано тести досягнень і тести креативності, які можна застосовувати в освітньому процесі під час вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання української мови».

Тестові завдання становлять систему завдань для оцінювання знань здобувачів освіти за допомогою кількісних норм. Здебільшого передбачають вибір особою, яка проходить тестування, однієї з кількох запропонованих відповідей, що є правильною.

На відміну від традиційних методів контролю, орієнтованих в основному на перевірку засвоєння конкретних знань, тестовий контроль спрямований на перевірку засвоєння ключових елементів навчального матеріалу.

Тести є науково-емпіричним методом дослідження та відрізняються своєю технологічністю. Тестовий контроль приваблює тим, що ставить всіх здобувачів освіти в однакові умови; може використовуватися як для формального оцінювання (залік, іспит тощо), так і для самоконтролю під час вивчення певної теми; виключає суб'єктивізм викладача, що сприяє зменшенню вірогідності стресу від контрольних заходів.

Тест – це сукупність тестових завдань, за результатами виконання яких можна визначити рівень знань, умінь і навичок у здобувачів освіти з певної навчальної дисципліни.

Тест складається з:

- 1) сукупності тестових завдань;
- 2) стандартизованої процедури проведення;
- 3) заздалегідь спроектованої технології оцінювання.

Характерними особливостями тесту є:

- а) відносна простота процедури та необхідного обладнання;
- б) безпосередня фіксація результатів;
- в) можливість індивідуального та групового використання;
- г) зручність математичної обробки;
- д) незначна затрата часу для його проведення.

Тести, порівняно з іншими інструментами педагогічного оцінювання, мають багато переваг, серед яких:

- ✓ можливість перевірити результати навчальних досягнень водночас із багатьох тем і розділів програми;
- ✓ об'єктивно оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу;
- ✓ здатність виявити не тільки те, що засвоєно, а й те, чого не засвоєно;
- ✓ можливість застосувати комп'ютерні технології для проведення тестування, перевірки правильності виконання завдань і обробки його результатів;
- ✓ створити для всіх учасників тестування рівні умови складання тестів;
- ✓ стандартизувати та автоматизувати процедуру перевірки результатів;
- ✓ економія часу на забезпечення зворотного зв'язку;
- ✓ охопити тестуванням велику кількість учнів.

Головний недолік тестів – їхня неефективність у діагностуванні системності та глибини знань, способів діяльності, творчості, раціональності діяльності та здатності до самостійності. До недоліків тестів належить також можливість вгадати відповіді. Щоб запобігти впливу цих недоліків потрібно обов'язково давати тестові завдання з вільною формою відповіді, зокрема з написанням відповідного обґрунтування.

Отже, не зважаючи на незначні недоліки, тест все-таки відіграє важливу роль у діагностуванні навчальних досягнень здобувачів освіти та підвищенні якості знань.

Тести досягнень - одна з методик психодіагностики, що виявляє ступінь володіння конкретними знаннями, вміннями й навичками. Спрямовані вони на виявлення рівня засвоєння конкретних навичок, а не узагальнених умінь, які людина набуває в результаті різноманітного життєвого досвіду.

Тести креативності - психодіагностичні методики, призначені для вимірювання творчих здібностей особистості. Ці тести допоможуть оцінити рівень інтелекту та креативності людини. На відміну від звичайних тестів, цей не має правильних чи неправильних відповідей. Єдине, що вказує на вашу креативність, це те, наскільки ваша відповідь відрізняється від найбільш очевидної відповіді та кількість можливих варіантів.

У практичній частині методичної розробки подано тести досягнень та тести креативності до розділів навчальної дисципліни «Методика навчання української мови». Наприклад,

Тести досягнень

Методика вивчення частин мови

1. Загальне поняття про іменник формується:

- а) ще в добуковарний період;
- б) у 2 класі;
- в) в 3 класі;
- г) у 4 класі.

2. Терміни однина/множина вводяться:

- а) у 1 класі;
- б) у 2 класі;
- в) у 3 класі;
- г) у 4 класі.

3. Граматичне поняття роду іменників формується переважно за допомогою:

- а) репродуктивного методу;
- б) пояснювально-ілюстративного;
- в) евристичного;
- г) проблемного.

4. Розпізнавання роду іменників здійснюється:

- а) за допомогою прикметників;
- б) за допомогою дієслів;
- в) підстановкою особових та присвійних займенників;
- г) за закінченнями.

5. Рід іменників можна визначити:

- а) тільки за формою однини;
- б) за формою однини і множини;
- в) тільки у контексті;
- г) прийомом зіставлення слів.

6. Грунт для формування поняття відмінників готується:

- а) в 2 класі;
- б) в період навчання грамоти;
- в) у 3 класі;
- г) в 4 класі.

7. Особливістю засвоєння відмінників є те, що воно базується на:

- а) вмінні учнів бачити зв'язки слів у реченні;
- б) розумінні значень слів;
- в) умінні визначати родові форми іменників;
- г) розбирати слова за будовою.

8. Вивчення відмінювання іменника слід пов'язувати із:

- а) виробленням уміння розрізняти відмінки;

- б) визначенням числа іменників;
- в) з'ясуванням синтаксичної ролі іменників;
- г) визначенням роду іменників.

9. Щоб розрізнити форми Р. і З. відмінків іменника II відміни (назв істот), необхідно:

- а) визначити число іменників;
- б) підставити прикметники;
- в) скористатися підстановкою іменника жіночого роду із флексією -а(-я);
- г) скористатися підстановкою до слів особових займенників.

10. Давальний і місцевий відмінок учні розрізняють шляхом:

- а) запам'ятання питань до іменників;
- б) визначення закінчень у відмінкових формах;
- в) засвоєння того, що в Д. відмінку іменники вживаються без прийменника, а в М. – завжди з прийменником;
- г) визначення роду іменників.

Методика вивчення фонетики і графіки

1. Під час вивчення розділу «Звуки і букви» доцільними є:

- а) вправи фонетичного й артикуляційного характеру;
- б) морфологічні вправи;
- в) словотворчі вправи;
- г) синтаксичні вправи.

2. Найбільш ефективним прийомом вивчення звуків і букв є:

- а) демонстрація;
- б) евристична бесіда;
- в) розповідь учителя;
- г) виконання аналітико-синтетичних вправ.

3. Важливим у процесі вивчення твердих і м'яких приголосних є:

- а) поділ слів на склади;
- б) утворення складів;
- в) правильна вимова звуків, розрізнення їх на слух;
- г) утворення слів.

4. Вивчення дзвінких і глухих приголосних здійснюється прийомом:

- а) спостереження за способом творення;
- б) спостереження за участю голосу й шуму при утворенні звуків;
- в) спостереження за способом творення та участю голосу й шуму;
- г) порівняння вимови звуків.

5. Робота над темою «Дзвінки і глухі приголосні» тісно пов'язані з:

- а) удосконаленням граматичних навичок;
- б) удосконаленням умінь утворювати слова;
- в) удосконаленням орфоепічних та орфографічних навичок;
- г) формуванням умінь виконувати морфемний аналіз слів.

6. Звуковий і звуко-буквений аналіз:

- а) ефективний прийом навчання грамотного письма;

- б) використовується при розборі слів за будовою;
- в) закріплює вміння утворювати нові слова;
- г) дає змогу навчитися розрізняти спільнокореневі слова.

7. Звуковий аналіз проводиться:

- а) на рівні звуків;
- б) на рівні букв;
- в) слова;
- г) речення.

8. Помилкою під час виконання звуко-буквеного аналізу є:

- а) неправильне називання звуків і букв;
- б) утворення складів;
- в) добір слів з твердими і м'якими приголосними;
- г) наведення прикладів слів із твердими та м'якими приголосними.

9. Визначення кількості звуків і букв під час звуко-буквеного аналізу має

сенса:

- а) якщо є розходження між кількістю звуків і букв;
- б) у слові є дзвінкі й глухі приголосні;
- в) слово має м'які приголосні звуки;
- г) у багатоскладових словах.

10. Під час звуко-буквеного аналізу:

- а) слід іти від букви до звука;
- б) від звука до букви;
- в) від слова до складу;
- г) від речення до слова.

Тести креативності

Розвиток мовлення і мислення дітей на уроках навчання грамоти

1.Продовжіть фразу:

Робота над удосконаленням звуковимови – це...

- а) формування умінь переказувати тексти;
- б) розвиток діалогічного мовлення;
- в) формування навичок ділити слова на склади;
- г) чітка артикуляція голосних і приголосних звуків, їх зіставлення,

розрізнення.

2.Продовжіть фразу:

Важливими прийомами, які поліпшують звуковимову, є...

- а) складання слів;
- б) побудова речень;
- г) складання зв'язних висловлювань;
- г) заучування скоромовок, лічилок; звуко-буквенний аналіз; запис із

коментуванням.

3.Продовжіть фразу:

У процесі збагачення словникового запасу учнів учитель використовує:

- а) прийом зіставлення;

- б) прийом порівняння;
- в) прийом аналізу;
- г) показ натуральних предметів або предметних малюнків;
- г) прийом узагальнення.

4.Продовжіть фразу:

З метою збагачення словникового запасу учнів учитель...

- а) використовує елементарне логічне визначення предмета;
- б) проводить вступну бесіду перед читанням;
- в) застосовує різні форми читання;
- г) проводить творчу роботу в зв'язку з читанням.

5.Продовжіть фразу:

Добір до слова одного чи кількох синонімів – це...

- а) прийом удосконалення звуковимови;
- б) один із видів орфографічних вправ;
- в) засіб формування граматичного ладу мовлення;
- г) один з прийомів пояснення значень слів.

6.Продовжіть фразу:

Введення нового слова в речення – це...

- а) один із прийомів уточнення значень слів;
- б) прийом розвитку зв'язного мовлення;
- в) засіб формування орфоепічних навичок;
- г) прийом запобігання орфографічним помилкам.

7.Продовжіть фразу:

Словниково-логічні вправи...

а) використовуються для закріплення умінь виконувати звуко-буквений аналіз;

- б) є засобом вироблення орфографічних навичок;
- в) використовуються у процесі роботи над реченням;
- г) служать важливим засобом розвитку мовлення і мислення школярів.

8.Продовжіть фразу:

Робота над реченням проводиться...

- а) у зіставленні зі словами;
- б) у порівнянні із словосполученням;
- в) у зіставленні із текстом;
- г) у порівнянні з групою слів.

9.Продовжіть фразу:

Робота над реченням становить...

- а) основу для навчання читати;
- б) основу для навчання писати;
- в) основу для навчання будувати зв'язні висловлювання;
- г) основу для спостережень за навколишнім світом.

10. Продовжіть фразу:

Формуванню у першокласників навичок побудови зв'язних висловлювань сприяють...

- а) вправи з реченням;
- б) вправи із словом;
- в) різні форми читання;
- г) вправи із серіями сюжетних малюнків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бодров В.А. Психологія професійної придатності. Навчальний посібник, 2001. - 511с. - Режим доступу: <http://socio.125mb.com/testyi-dostijenyi-diagnostika-urovnya-26025.html>
2. Вашуленко М.С. Українська мова та читання: підруч. для 3 класу ЗЗСО (у 2-х частинах): Ч. 1 / М.С. Вашуленко, Н.А. Васильківська, С.Г.Дубовик.-К.:Видавничий дім «Освіта», 2020. - Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/1524-ukrmova-ta-chytannya-vashulenko-3klas-nush.html>.
3. Вашуленко М.С. Українська мова та читання: підруч. для 4 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). – К.: Видавничий дім «Освіта», 2021
4. Захарійчук М. Українська мова та читання: підруч. для 3 класу ЗЗСО (у 2-х частинах): Частина 1: Українська мова/ Мар'яна Захарійчук. – Київ: Грамота, 2020. - Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/1525-ukrmova-ta-chytannya-zahariychuk-3klas-nush.html>.
5. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л.О.Кухар, В.П.Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182с. - Режим доступу: https://moodle.ndu.edu.ua/pluginfile.php/889/mod_page/content/1/kt.pdf
6. Лобчук О. Вимоги до уроків із української мови. – Поч.школа. – 2005, №6.
7. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук.ред.. М.С.Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2010. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/bilole1/ss-55852777>
8. Пономарьова К. І. Українська мова та читання: Підручник для 3 класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Частина 1 // К. І. Пономарьова, Л. А.Гайова. — Київ: УОВЦ «Оріон», 2020 . - Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/1503-ukrmova-ta-chytannja-3-klas-nush-ponomarova.html>.
- 9.17. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи - К. Видавництво «Світоч», 2019 . - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>.

Наталія Коваленко, викладач української мови та літератури
Олександрійського педагогічного фахового коледжу
імені В.О. Сухомлинського,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
викладач-методист.

Ситуативні вправи як ефективний засіб формування предметних компетентностей (з досвіду роботи)

Використання ситуативних вправ як ефективного засобу формування предметних компетентностей у професійній діяльності викладача. Основні функції сит

У статті описаний сучасний підхід до вивчення української мови з метою формування предметних компетентностей. Основний акцент зроблено на використанні комплексних ситуативних вправ, які сприяють свідомому розумінню необхідності правильно користуватися мовою, сприяють активізації творчого потенціалу студентів, урізноманітнюють роботу на заняттях, посилюють інтерес вихованців до української мови й навчання загалом, формують культуру спілкування в колективі.

Запропоновані різні мовленнєві ситуації, які б сприяли реалізації комплексного підходу до мовної підготовки студентів..

*Завдання педагога в тому, щоб підвести
дітей до дверей життя, дати ключ і навчити
учня користуватися цим інструментом.*

В. Сухомлинський

Сучасний етап розвитку національної школи характеризується посиленням уваги до мовної освіти, оскільки успішна участь особистості в суспільних процесах, задоволення власних практичних потреб значною мірою залежать від її здатності до ефективної комунікації. «Важливу роль у підготовці високоморальних, освічених людей, які на належному рівні вміють здійснювати усне та писемне спілкування в різноманітних життєвих ситуаціях, співпрацювати у розв'язанні різних завдань, відіграють уроки української мови»[4].

Пропонована стаття має на меті увиразнити ідею використання комплексних ситуативних вправ, які сприяють свідомому розумінню необхідності правильно користуватися мовою, сприяють активізації творчого потенціалу студентів, урізноманітнюють роботу на заняттях, посилюють інтерес вихованців до української мови й навчання загалом, формують культуру спілкування в колективі

Реформування національної системи освіти відіграє велику роль у перебудовних процесах, що відбуваються зараз в Україні, визначається масштабністю і радикальністю змін. Проведення докорінної реформи загальної середньої освіти, а саме Концепції «Нова українська школа» на період до 2029 року, сприятиме подоланню негативних тенденцій, забезпеченню соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку і конкурентоспроможності держави. Модернізація мовної освіти спричинена необхідністю підвищення якості освітніх послуг, актуалізує компетентнісний підхід до навчання державної мови.

Концепція нової української школи подає таке трактування компетентності: «динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність»[3].

Компетентнісний підхід в освіті спрямовує освітній процес на формування десяти ключових і предметних компетентностей української мови, до яких належать:

- ✓ мовна,
- ✓ мовленнєва,
- ✓ комунікативна.

Отже, компетентнісний підхід до навчання української мови орієнтує викладача на використання перспективних технологій, на добір ефективних методів формування національно свідомої компетентної мовної особистості.

«Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання, яке усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готує до вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності»[3].

«Формування ключових компетентностей дозволяє усунути суперечливими відомостями та їх використанням для розв'язання конкретних задач»

Це означає, що викладач має орієнтуватися на використання педагогічних яких не просто б поповнювалися знання, а й розвивалися такі якості студентів: засвоєння знань, уміння творчо мислити, контролювати власне мовлення. Формула викладача повинен не тільки збагатити студентів теоретичними знаннями, а й практиці. В.О.Сухомлинський писав: «Щоб не перетворити дитину на сховник формул, треба вчити її думати»[5]. Перед викладачем постає проблема, як і можна було б максимально залучити студентів до співпраці, спонукати її навчально-пізнавальну діяльність як запоруку міцних знань.

У процесі навчальної діяльності студенти не тільки засвоюють матеріал і навчаються формулювати власну точку зору, відстоювати свою позицію, форм комунікабельними й толерантними.

Отже, викладач - головна рушійна сила в забезпеченні процесу формування компетентностей.

Виходячи з власного досвіду, я переконалася, що вивчення українськомовленнєву ситуацію сприяє наближенню студентів до реального життя, розум потрібно, їх застосувати в конкретній мовленнєвій ситуації. Саме використання інтерес у тих, хто не дуже виявляє бажання вивчати мову та послуговуватися не норм.

Окремим аспектам використання ситуативних вправ на заняттях мови вітчизняних лінгводидактів, зокрема Н. Голуб, Л. Глазової, О. Горошкіної, Т. Л. Шевцової, Г. Шелехової.

«Основним напрямом роботи у формуванні діалогічних вмінь є створення ситуацій спілкування (максимально наближених до життєвих), у яких студенти і набувають навичок орієнтуватися в ситуації, вести діалог, використовуючи формули мовленнєвого етикету та збагачуючи лексичний запас. При цьому варто враховувати, що робота із ситуативними завданнями буде ефективною за умови систематичного їх використання. Залучення здобувачів освіти до участі в мовленнєвій ситуації, наближеній до природної, допомагає уникнути формальності під час виконання мовленнєвих завдань, сприяє створенню невимушеної, творчої атмосфери на уроці» [2, с. 22–24]. У сучасній методиці використання ситуативних вправ на заняттях української мови необхідно розуміти не як виконання мовленнєвих завдань, де можна здобути певну інформацію, а як своєрідний діалог між учасниками спілкування в мовленнєвій ситуації та моделювання цієї ситуації.

Для спілкування на занятті важливим є створення певних умов за допомогою дидактичного ілюстративного матеріалу, проблемних завдань, змодельованої ситуації, яка спонукає студентів до активного спілкування. Поняття «мовленнєва ситуація» є достатньо усталеним у психолінгвістиці та методиці, воно визначається як «сукупність умов, мовленнєвих і не мовленнєвих, необхідних і достатніх для того, щоб здійснити мовленнєву дію» [1, с. 22–23]. Сучасне навчання повинне мати ситуаційний характер, адже таким чином ми маємо можливість занурити студента в штучно створене соціальне середовище і забезпечити їм можливість відчутти користь знань та вмінь за межами навчального закладу. Ситуативні вправи, спрямовані на формування основних комунікативних умінь, формують у студентів уміння розв'язувати проблеми, що виникли в різноманітних мовленнєвих ситуаціях, наближених до реальних умов спілкування, розвивають здатність до комунікації в повсякденні.

Систему занять я назвала «Мовна дегустація», що стосується різних змістових тем: «Піцерія», «Макаронні вироби», «Розмаїття сирів», «Смаколики» і т.п.

Для прикладу взяла лише дві теми «Український борщ», «У кав'ярні».

Потрібно наголосити на комплексному підході до мовної підготовки студентів. Комплексність викладання мовних знань передбачає кілька одночасних зрізів: фонетичний, акцентуаційний, орфографічний, етимологічний, лексичний, синтаксичний, морфологічний. Саме тому я намагаюся створювати різні мовленнєві ситуації, які б сприяли реалізації комплексного підходу. Функції ситуативних вправ передбачають розвиток логічного мислення студентів, уміння застосовувати правила розумових дій у різних навчальних ситуаціях (аналіз, зіставлення, узагальнення, моделювання мовного матеріалу тощо), самостійності студентів в опануванні мови, збагачення словникового запасу, уміння володіти усним і писемним мовленням у різних мовленнєвих ситуаціях тощо.

Для зручності в роботі пропоную скористатися робочим аркушем.

Мовленнєва ситуація у кав'ярні

1. Прочитайте фрагмент діалогу, виправте помилки.

- Еклер свіжий?
- Так.
- Дайте, будь ласка, 150 грам.
- Можливо, ще напій?
- Так, два горнятка капучино.

2. З'ясуйте, яка різниця між напоями? Де кава, а де какао? Які особливості різновидів кави? Для чого це потрібно знати?

3. Продовжте ряд, поясніть значення слів.

Є такі різновиди кави: глясе – кава з молоком, лате – з морозивом, раф - з вершками і цукром, _____.

4. З'ясуйте значення слів «чашка», «горнятко», «філіжанка», «кухоль», підпишіть подані зображення, поміркуй, які слова краще вживати і чому.

5. Вставте букви, де потрібно, позначте наголос.

Р...стрето, експрес...о, ам...р...кано, лат...е, доп...о, капуч...но, раф...,
макі ат...о (мак...ято, мач...нато), .

6. Замовте каву, поєднавши числівники з іменниками.

1, 2, 3, 4 (лате, лунго, капучино, глясе, допію, ристрето);

1, 2, 3, 4 (раф).

5. Дослідіть і запишіть походження та значення слова «десерт».

6. А що до кави? Хто є хто? Підпишіть подані зображення, визначте рід, доберіть відповідні прикметники. Яку помітили помилку в написанні назви?

7. Ви хочете замовити шматок пиріга, то'рта чи пляцка? З'ясуйте значення слів на основі поданих зображень.

8. Запам'ятайте! Правильно вживайте!

20 липня – Міжнародний день торта

шматочок тОрта

тортОва нАчинка з йогУрту
тортИ

2,3,4 тОрти

Coffee

9. Проведи дослідження, результати запиши у зошит або на телефон (аудіо чи відеоформат). Запитай у родичів таке:

1. Як часто Ви відвідуєте кав'ярню?
2. Яку каву любите і чому?
3. Що означає слово «кав'ярня»?
4. Які смаколики берете до кави?
- 10. Розкажіть, як ви готуєте каву.**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галаєвська Л. В. Ситуативні завдання у формуванні культури спілкування на уроках української мови в старшій школі / Л. В. Галаєвська // Українська мова і література в школі. – 2011. – № 6. – С. 22–27.

2. Голуб Н. Б. Ситуаційний метод на уроках української мови / Н. Б. Голуб // Українська мова і література в школі. – 2013. – № 7. – С. 18–24

3. Концепція Нова українська школа
<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
4. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст. // Шкільний світ. – 2001. – № 1. – С. 5–6.
5. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям.[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.acta.com.ua/download/SerdceUkr_vstup_zmist.pdf
6. Формування та розвиток мовленнєвих компетенцій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/dopovid-na-temu-formuvannya-ta-rozvitok-movlennevihih-kompetenci-uchniv-na-urokakh-ukra-nsko-movi-ta-literaturi-cherez-vikoristannya-innovacijnih-tehnologiy-ta-kreativnih-zavdan-285150.html>

Корнєєва Н.В. - викладач української філології,
кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»,
педагогічне звання «викладач-методист
КЗ «Нікопольський фаховий педагогічний коледж» ДОР»

ДИСЦИПЛІНА: сучасна українська мова з практикумом
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: 013 Початкова освіта
КУРС IV СЕМЕСТР VII

ТЕМА. Іменник. Морфологічний розбір іменника.

МЕТА: повторити і узагальнити найголовніші відомості про іменник; розвивати мислення, зв'язне мовлення, орфографічну грамотність, вміння свідомо оперувати своїми знаннями; виховувати людяність, співчуття, любов до себе та ближніх, прагнення бути щасливим і робити щасливими оточуючих.

ТИП ЗАНЯТТЯ: заняття повторення набутих знань

ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ: кейс-заняття зі смаком шоколаду

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ: каліграфія (графіка письма), методика навчання української мови в початкових класах, педагогіка, історія, ботаніка, анатомія, кулінарія, зарубіжна література.

В РЕЗУЛЬТАТІ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ СТУДЕНТ ПОВИНЕН:

ЗНАТИ: лексико-граматичні ознаки та синтаксичну функцію іменника; граматичні категорії вищепереліченої частини мови, що вивчаються в 1-4 класах;

ВМІТИ: узагальнювати вивчене про частину мови шляхом її морфологічного розбору; свідомо осмислювати навчальний матеріал, практично розпізнавати частини мови у мовному потоці за основними граматичними категоріями.

КОМПЕТЕНЦІЇ, які необхідно сформувати: знання базових мовознавчих понять; уміння здійснювати різні види мовного розбору; здатність до асоціативної мислительної діяльності та мовленнєвої творчості; вимогливість до свого мовлення.

ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ПОСІБНИКІВ ТА ТЗН: комп'ютер, проєктор, епіграф, вислови про щастя, шоколадки, ребус, слова-асоціації, прищепки, мотузка, морфемний розбір слова, словники, слова для транскрипції, завдання для груп, «люстерко», ментальні картки, іграшкові цукерки, назви команд, сигнальні картки, словосполучення, книга «Шоколад» Джоан Гарріс, аудіозапис, «торба щастя», відеозапис, граматичні розбори – 10 штук, серветки, гарячий шоколад, цукерки.

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ РОБОТУ: мовні розбори, розподільне списування, творча робота, підбір епітетів, метафор, фразеологізмів, індивідуальні повідомлення, пояснення орфограм.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ: ділова гра «Я – вчитель», асоціативний самодиктант, акродиктант, пояснювальний диктант, заповнення ментальної картки, пояснення з'єднань у слові.

Хід заняття

I. Організаційний момент.

1. Привітання.

- Доброго ранку! Доброго дня!

Хай посміхаються діти щодня!

Кожному з Вас я щастя бажаю,

Зичу добра й любов посилаю!

2. Емоційне налаштування на заняття.

- Олександр Дюма, видатний французький письменник, коли чекав гостей на звану вечірку, у гардеробі прикріплював табличку з написом: «Отут, разом з одягом, залишайте свій поганий настрій». Мені б дуже хотілося, щоб і ви залишили негатив, якщо такий є, за дверима аудиторії і налаштувалися на роботу.

II. Мотивація навчальної діяльності.

1. «Символ заняття».

(На фоні музики)

- Шоколад! Джерело вічного щастя і символ неземної насолоди ... Предмет загального обожнювання і інструмент зваби ... Такий різний, але незмінно смачний ... Відчуйте його аромат і продовжте речення: «Цей шоколад так пахне, що...»

- Сьогодні ми будемо говорити про дуже важливу річ в житті людини - про щастя, про те, що означає бути щасливим і що треба для цього робити, а символом нашого заняття буде шоколад, адже...

Шоколад – це пропуск в новий світ.

Світ, наповнений щастям!

Світ, в якому можливо все!

Джованні Джакомо Казанова

2. Відгадування форми проведення заняття.

- А заняття буде незвичайним, форму його проведення ви дізнаєтеся, коли розгадаєте ребус.

з=й

- Отже, КЕЙС-заняття. Кейс-заняття – заняття з особливою структурою. Складається з 5 або 10 розгорток (галузей життя людини), які системно відображають розділи навчальної програми, а також суміжну інформацію за межами програми. Вони формуються на основі знань з різних галузей, які перетинаються в одній точці. Використання КЕЙС-методу розпочалося у навчальній системі США ще на початку XX століття в галузі права та медицини. Провідна роль у поширенні цього методу належить Гарвардській школі бізнесу.

4. Оголошення теми та мети заняття.

Мета заняття – не просто повторити вивчене з теми «Іменник», а й зробити теоретично-практичні висновки, узагальнити вивчене про частину мови шляхом її морфологічного розбору.

Після проведеного заняття ви повинні

ЗНАТИ: лексико-граматичні ознаки та синтаксичну функцію іменника; граматичні категорії вищепереліченої частини мови, що вивчаються в 1-4 класах;

ВМІТИ: узагальнювати вивчене про частину мови шляхом її морфологічного розбору; свідомо осмислювати навчальний матеріал, практично розпізнавати частини мови у мовному потоці за основними граматичними категоріями.

КОМПЕТЕНЦІЇ, які необхідно сформулювати: знання базових мовознавчих понять; уміння здійснювати різні види мовного розбору; здатність до

асоціативної мислительної діяльності та мовленнєвої творчості; вимогливість до свого мовлення.

III. Актуалізація опорних знань.

1. Перегляд відео. Проблемне запитання.

- Кожна людина прагне бути щасливою. А чи всі ми маємо однакове уявлення про щастя? Цікаво, що з цього приводу думають оточуючі?

- Перегляньте відео і запишіть слова-іменники, що асоціюються в опитаних зі словом ЩАСТЯ.

2. Каліграфічний запис слова ЩАСТЯ з поясненням з'єднань.

3. Складання асоціативного ланцюжка.

ЩАСТЯ - задоволення, спокій, достаток, гармонія, добробут, насолода, радість, здоров'я, друзі, взаєморозуміння, кар'єра, кохання, самореалізація, милосердя, хобі.

- Назвіть орфограми в записаних словах.

4. Робота зі словниками. З'ясування етимології слова ЩАСТЯ.

- Безперечно, не знайдеться людини, яка б не чула слова «щастя». Воно є загальноживаним і, здається, таке зрозуміле. Та варто лише спробувати витлумачити його, як виявиться, що це не дуже просто. Для когось – це задоволення, втіха; для когось – добробут. Хтось щастя розуміє як удачу, талант. Для інших щастя – це радість. – А як же виникло слово *щастя*? Допоможе нам у цьому студентка, яка працювала над цим питанням вдома.

- Етимологічний словник української мови за редакцією Тимченка дає таке пояснення: «спочатку у слова щастя був префікс *сь*, який колись, вірогідно, мав значення «хороший, гарний», і корінь част, той самий, що в словах частина, частка, частувати.

- Отже, щастя – це «хороша частина». Частина від спільного добра – майна, їжі, тобто того, що забезпечує саме існування людини.

– А як же пояснюють слово ЩАСТЯ інші словники?

Щастя – це стан цілковитого задоволення життям; вияв радості від спілкування з рідними, близькими; успіх, удача. (Тлумачний словник української мови).

Щастя – поняття моральної свідомості, що позначає стан людини, який найбільше відповідає внутрішній задоволеності повнотою й осмисленістю життя, здійсненням свого людського призначення. (Український педагогічний словник).

Щастя – благополуччя, земна благодать, бажання жити без горя, смутку, тривоги, спокій і задоволення взагалі, усе бажане, усе те, що заспокоює і задовольняє людину, за переконаннями, смаками і звичками її. (Словник Даля).

4. Робота в групах.

1 група – записати фонетичною транскрипцією слова ЩАСТЯ, ЩАСЛИВИЙ, ЩАСЛИВЕЦЬ.

2 група – підібрати епітети до слова ЩАСТЯ з префіксом без -: безмежне, беззаперечне, бездонне, безхмарне...

3 група – підібрати епітети до слова ЩАСТЯ з префіксом не-: нескінченне, невимовне, неочікуване, недовге, несподіване, неможливе, ненадійне...

4 група – підібрати метафори до слова ЩАСТЯ: приходить, стукає, окрилює, кличе....

5 група – записати фразеологізми зі словом ЩАСТЯ: випадає щастя - виконати щось почесне; попитати щастя-долі - відважитися, ризикнути; щастя твоє - кому-небудь поталанило, пощастило; щастя ще десь завалалося - кому-небудь непередбачено, несподівано пощастило.

5. Дидактична гра «Чарівне люстерко».

- Кожен із Вас щоденно дивиться в дзеркало і бачить там, або щасливий, або нещасний вираз обличчя. Сьогодні я маю незвичайне люстерко. Воно здатне розгледіти мій стан душі. Все буде залежати від Ваших відповідей (викладач після відповіді студента показує емоцію люстерка, піднявши «усміхнену» чи «зажурену» картку).

- Які розділи мовознавства ми вже повторили?
- Що таке фонетика?
- Скільки фонем в українській мові?
- Скільки голосних звуків? Назвіть їх.
- Скільки букв в українському алфавіті?
- Яка буква українського алфавіту завжди позначає два звуки?
- Яка буква не позначає жодного звука?
- Що таке орфографія?
- Які правила орфографії ми повторили на сьогоднішньому занятті?
- Що вивчає розділ «Морфологія»?
- На які дві групи поділяються частини мови?
- Назвіть самостійні частини мови.
- Що є для них спільним?
- Назвіть службові частини мови.
- Чим є особливий вигук?
- Які повнозначні частини мови вивчаються в початкових класах?

6. Ділова гра «Я – вчитель!»

- Всім присутнім пропонується переглянути фрагмент уроку «Загальне поняття про іменник» і визначити, який метод граматики використовує студентка під час пояснення нового матеріалу.

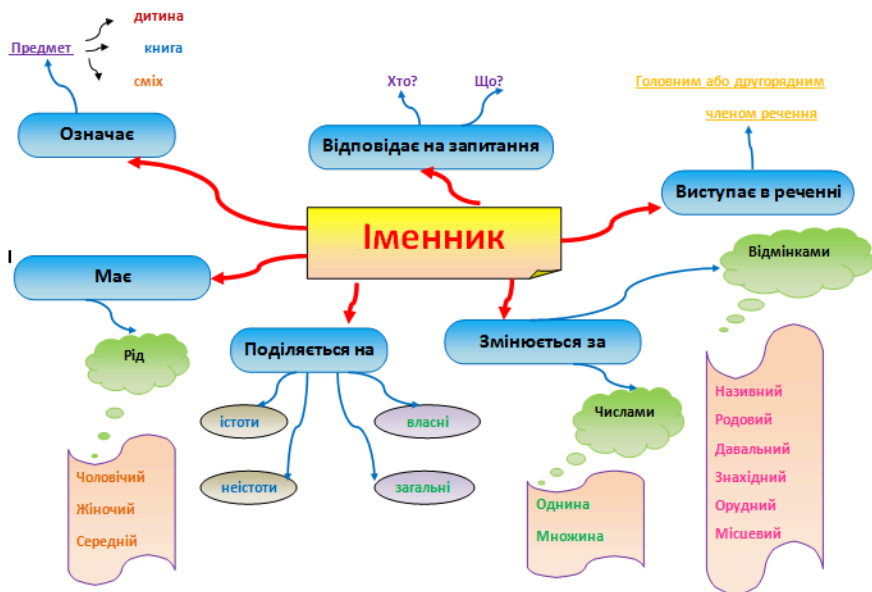
- Який метод граматики використовувала студентка під час пояснення нового матеріалу? (евристичний) А який метод запам'ятовування на яскравих образах використовувала студентка? (метод ейдетики).

- Отже, вчителі повинні мати більше знань з даної теми. Ви сьогодні їх і покажете.

7. Складання ментальної карти (англ. Mind map) до теми «Іменник».

- А для початку пригадайте все, що ви знаєте про іменник за допомогою ментальної карти (англ. Mind map). В українських перекладах термін може звучати по-різному – «карта розуму», «карта пам'яті», «інтелект-карта». Автором

техніки інтелект-карт є англійський психолог Тоні Б'юзен (1970 рік), який таким чином запропонував допомагати своєму мисленню.

- Перевірно, як ви заповнили карти.

IV. Повторення раніше вивченого матеріалу.

1. Розповідь викладача.

Все більше дні стають похмурими, температура повітря знижується, надходить зима, підкрадається поганий настрій, але сумувати не має причин. Для того, щоб завжди залишатися на позитиві, випромінювати радість, не треба докладати багато зусиль. Достатньо лише скуштувати шоколад. Чому? Про це і дізнається. А допоможуть мені в цьому - історики, ботаніки, кондитери, дієтологи та копірайтери.

- Кожній творчій групі заздалегідь було диференційовано дане на самостійне опрацювання певне завдання. Сьогодні протягом заняття представники від творчих груп звітуватимуть про виконане.

2. 1 розгортка. Історики про виникнення шоколаду.

(Робота з текстом).

- Прочитайте текст, назвіть іменники. Назвіть іменники – власні назви. В якому класі учні початкової школи знайомляться з власними назвами?

Приблизно на початку нашої ери на півострові Юкатан оселилися індіанці майя. Тут вони відкрили дике дерево какао. Індіанці змішували обсмажені какао-боби, воду і перець, отримуючи чудовий, трохи гіркуватий, пінистий напій, що

мав цілющі властивості. Він знімав втому, надавав сили, розганяв смуток.

Втім, є думка, що напій богів винайшли зовсім не майя, а ацтеки. Для свого вождя Монтесуми вони готували напій чокولاتль («xocolatl» – «гірка вода»).

Першим європейцем, що спробував какао, став Христофор Колумб. Але той не оцінив чудовий напій. Лише через 20 років Ернан Кортес, завойовник Мексики, привіз до Європи кілька мішків зерен какао. На цей раз шоколаду пощастило: екзотичний ароматний напій був прихильно зустрітий у Мадриді.

3. 2 розгортка. Повідомлення ботаніків про шоколадне дерево.

(Розподільне списування)

- Випишіть іменники в початковій формі за родами в 3 колонки (ч.р., ж.р., с.р)

Шоколадне дерево - зовсім не шоколадне. Це дерево - какао! Це велике, вічнозелене дерево з Мексики. Висота стовбура досягає 12 метрів. Листя у дерева блискучі та темні. Квіти ростуть прямо зі стовбура або з товстих гілок. Плоди схожі на великі огірки, жовто-зеленого або оранжево-золотистого кольору. Важить один плід 400-500 грамів, а довжина - до 30 сантиметрів. Сьогодні какао-дерево вирощують у тих місцях, де температура повітря цілий рік не нижче 21 °. Одне дерево дає до 3 кілограмів зерен какао на рік!

ч.р.	ж.р.	с.р
стовбур	Мексика	дерево
колір	висота	какао
плід	довжина	листя
рік	температура	повітря

- Назвіть іменники, які вживаються лише в однині (листя, повітря, Мексика). Назвіть незмінний іменник (какао). Чи можна в множині визначити рід? Іменник має рід чи змінюється за родами?

(Робота із сигнальними картками)

Зубний біль, зелена папороть, висока тополя, злий собака, щаслива путь, широкий степ, високий насип, дорогий шампунь.

4. 3 розгортка. Загадка від кондитера.

(Акродиктант).

- Зерна какао після процесу бродіння (ферментації), спеціальної обробки, сушать і мелють. Таким чином отримують какао-порошок, який, у свою чергу, варять, перетворюючи на гарячу шоколадну масу (глазур).

Запитання Кондитера: як називається ця маса? (кувертюр)

Щоб дізнатися назву, вам необхідно за лексико-граматичними ознаками відгадати іменники. А перші букви відгаданих слів і складуть назву гарячої шоколадної маси.

1. Іменник, що має лише форму множини і означає перерву у навчальних заняттях (Канікули).

2. Іменник, що має лише форму однини і означає назву обласного центру Закарпатської області (Ужгород).

3. Іменник зі значенням речовини, що означає назву корисної копалини, яку добувають у Донецькій області (вугілля).

4. Іменник з абстрактним значенням. Синонім до слова самолюбство (егоїзм).

5. Іменник спільного роду. Неуважна людина (роззява).

6. Іменник ж.р., однини, III відміни, означає «відсутність світла» (тінь).

7. Збірний іменник, що має спільнокореневий відповідник ЮНАКИ (юнацтво).

8. Іменник-назва істоти, ч.р. Особа, що керує постановою спектаклю (режисер).

5. 4 розгортка. Поради від дієтолога. (Пояснювальний диктант).

- Вчені провели масштабне дослідження, яке довело, що шоколад приносить користь нашому здоров'ю. «Шоколад не тільки заряджає бадьорістю і покращує настрій, але і рятує від інфаркту та інсульту», - заявляють кардіологи. За допомогою шоколадної терапії підвищують імунітет у тих, хто страждає синдромом хронічної втоми. Гарячий шоколад заспокоює напади кашлю. А для поліпшення тонуусу шкіри в спа-салонах застосовують шоколадні обгортання. Шоколад - це краще, ніж поцілунки. Вчені підрахували, що під час поцілунку наш мозок починає активно працювати, серце прискорено б'ється, організм відчуває себе чудово. Так от, від шоколаду цей ефект більше в чотири рази!

- Не варто зловживати шоколадом! Шоколад має високу калорійність та містить багато жиру. Молочний і білий шоколад дають тільки порожні калорії у вигляді жирів і цукру. 25 грамів чорного шоколаду на добу – стільки рекомендують дієтологи «для щастя». Вживайте шоколад в міру – будете жити довше та щасливіше!

- Надпишіть над іменниками відмінок. Назвіть іменники I, II, III, IV відміни. До якої групи належить слова КАЛОРИЯ, ДОБА, МІРА, ШОКОЛАД.

- Так скільки грамів шоколаду необхідно з'їсти за добу, щоб бути щасливим?

6. 5 розгортка. Завдання від копірайтерів. (Творча робота).

- Сучасна реклама — це не просто один із методів просування товарів і послуг, а свого роду мистецтво. У 1995 році вперше в Україні було прорекламовано шоколад торгової марки «Корона».

- Створіть рекламу шоколаду (слоган), використовуючи іменники. Визначте їх синтаксичну роль.

Шоколад «Alpen Gold»

Слоган: **Отримай хвилину задоволення!**

Шоколад «Alpen Gold Max Fun»

Слоган: **Смак вибухових веселощів!**

Молочный шоколад «Nestle»

Слоган: **З Nestle починається ніжність!**

Шоколад «Nestle Classic for men»

Слоган: **Бережіть від жінок!**

Шоколад «Аленка»

Слоган: **Все, що потрібно людині!**

Шоколад «Milka»

Слоган: **Один шматочок - і Ви в Альпах!**

7. Морфологічний розбір іменника.

5 «шоколадних» книжок про здійснення мрій

Йоанна Ягелло «Шоколад із чилі»

Вам доводилося куштувати шоколад із чилі, де солодкий смак поєднується з гіркотою? Саме його нагадає життя 17-річної Лінки, яка щойно вступила до омріяного ліцею. Вона відшукала давно втрачену сестру й нарешті розібралася у своїх почуттях до Адріана. Здається, перед нею чудове майбутнє. Проте не все так рожево. Що ж, може, кохання не завжди мусить бути солодким, як молочний шоколад? Може, воно нагадає шоколад із чилі?

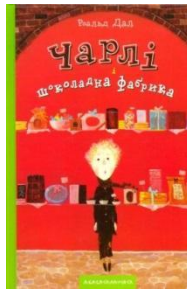
«Шоколадні вірші про кохання»

«Шоколадні вірші про кохання» — талісман для закоханих. До неї увійшли вірші поетів кількох поколінь. Загалом — 17 авторів.

Надійка Гербіш «Теплі історії до шоколаду»

Це збірник добрих, теплих, шоколадних, цілющих слів. Тут містяться історії про різних людей, життя, любов, слова, дружбу, смуток, пошуки, успіх, подорожі, домашню випічку, міста, кутові будинки, про велосипеди, кіно й картини, про музику, лікарні, студентів, книжки, про неосвітлені вулиці й старі листи, маленькі дрібниці й великі зміни.

Роальд Дал «Чарлі і шоколадна фабрика»

Це найпопулярніша книга Роальда Дала. Жив собі бідний хлопчик, якому раз на рік — на його день народження — дарували єдиний дарунок — маленький шоколадний батончик. Але хлопчик мав добре серце, і тому з ним трапляється неймовірна пригода, яка не залишить байдужими ні дітей, ні дорослих.

Джоан Гарріс «Шоколад»

Відкрийте для себе рецепти щастя від Джоан Гарріс. Пориньте у світ шоколадної магії, і ви зрозумієте, що навіть за допомогою солодошів можна змінити життя – звісно, якщо ви маєте добре серце.

Шоколад – це істівне щастя. Джоан Гарріс

Щастя – ім., (що?), поч. ф. – щастя, заг. неіс., абстр. знач., с.р., II в, м'як. гр., Н.в., одн., скл.ім. присудок.

V. Підсумок заняття.

1. Оцінювання (по ходу заняття).

2. Заключне слово викладача.

- Часом ми сприймаємо щастя і всі благословення в нашому житті як належне, і, дивлячись на інших, думаємо, що і у них все пречудово. Але нам не дано проникнути в їхні серця, і тому ми не знаємо про їх печалі та проблеми. Можливо, життя обдарувало нас тим, за що хтось інший готовий віддати все, що має ... А ми, володіючи подібним скарбом, про це навіть і не замислюємося.

- Будемо ж вдячні Богові за такі дари, як здоров'я, добрі друзі, хороший чоловік (дружина), улюблені діти, вдала робота ... і будемо пам'ятати, що основа такого почуття, як щастя, завжди закладена всередині нас.

Що таке щастя? Непросто сказати.

Треба для цього в душі розцвітати,

Вміти життю усміхнутися щиро,

Сонцю за обрій сказати: спасибі.

Щастя в родині, веселій та дужій,

Щастя у друзях, у квіточці в лузі,

В маминій усмішці, в успіхах сина,

У вмінні прощати і бути потрібним.

Щастя у дружніх обіймах за плечі,

В слові «люблю», що шепочуть під вечір.

В народженні сина чи доньки, як знати.

Щастя, що в тебе є батько і мати.

Щастя в зернятку, що в хліб проростає.

Щастя, як голоду й воєн немає.

В тім, що людина завжди має вибір –

Бути людиною, а чи створінням.

Щастя співає, радіє, сміється.

Воно не заздрить і не зазнається,

Ділиться з ближнім, людей зігріває,

В любові купається й меж їй не знає...

3. Домашнє завдання. «Торба щастя»

Вивчити рецепт людського щастя:

Візьміть чашу терпіння, влийте туди повне серце любові, киньте туди дві пригорщі щедрості, хлюпніть гумору, посипте добротою, додайте якнайбільше віри. Усе це добре перемішайте, з'єднавши з усім вашим життям – і будьте щасливі. І нехай все у Вас буде «в шоколаді»!

ПЕРСОНАЛЬНИЙ ОСВІТНИЙ БЛОГ ВИКЛАДАЧА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ: СТРУКТУРА, КОНТЕНТ, МОЖЛИВОСТІ

У статті зазначені основні завдання вивчення зарубіжної літератури в старшій школі й закладах передвищої фахової освіти, що вимагають від викладачів нових підходів до їх реалізації. Розкрито роль сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі, зокрема соціальних (колективних) служб Web 2.0. Стаття дає детальний аналіз поняття «блогу» як найдоступнішої та найпоширенішої служби Web 2, його переваги, особливості, функції, освітні можливості. Описано структуру, контент, принципи використання персонального блогу викладача при вивченні зарубіжної літератури. Стаття може бути використана вчителями-філологами.

Ключові слова: зарубіжна література; інформаційні технології; служби Web 2.0; блог; структура; контент.

Інноваційні виклики сьогодення спрямовані й на освітній простір України. Так, одним із пріоритетних напрямків розвитку української освітньої системи XXI століття є впровадження в освітній процес закладів передвищої фахової освіти інноваційних педагогічних технологій.

Навчальна дисципліна «Зарубіжна література» посідає особливе місце, вона дає здобувачам освіти знання про світобудову, є дієвим засобом різнобічного розвитку особистості студентів, формування в них ключових компетенцій.

Програма із зарубіжної літератури для 10-11 класів (2022р.) серед завдань вивчення предмета визначає «формування умінь здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність». Серед функцій навчальної дисципліни є *розвивальна*, що передбачає розвиток навичок роботи з книжкою, комп'ютером та *соціально-адаптаційна*, що має на меті адаптацію особистості до умов сучасного інформаційного суспільства. [3]

Відповідно до Концепції Нової української школи здобувачі освіти мають не тільки опанувати зміст дисциплін, а передовсім набути необхідних для життя в суспільстві умінь і навичок, важливих для всебічного розвитку особистості, її подальшого становлення, морального та професійного зростання.[4]

Згідно із Програмою навчальної дисципліни засобами предмета «Зарубіжна література» мають бути сформовані 10 ключових компетентностей, серед яких обізнаність і самовираження у сфері культури, уміння вчитися й інформаційно-цифрова компетентності.

Зазначені завдання вивчення зарубіжної літератури в закладах передвищої фахової освіти, що здійснюють підготовку фахових молодших бакалаврів на базі базової загальної середньої освіти, вимагають від викладачів нових підходів до

вивчення дисципліни. Серед новітніх технологій одне з провідних місць посідає використання ІКТ, Веб-ресурсів викладачів, мереж тощо.

Роки практичної діяльності підтверджують ефективність використання персонального освітнього блогу викладача при вивченні навчальної дисципліни. Як засіб навчання блог виконує такі дидактичні функції: мотивація пізнавальної діяльності; створення сприятливого середовища для індивідуального навчання; розвиток навчальної автономії та креативності; формування вміння вести дискусію (приводити аргументи і контраргументи, робити висновки, виносити власне незалежне судження) тощо. [2]

Актуальність статті зумовлена також тим, що інформатизація освіти в Україні – один із найважливіших механізмів, що зачіпає основні напрямки модернізації освітньої системи. Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Вони дають змогу педагогу краще подати матеріал, зробити його більш цікавим, швидко перевірити знання здобувачів освіти та підвищити їхній інтерес до навчання. Викладач має можливість отримувати найостаннішу інформацію, активно спілкуватися з колегами, студентами та батьками. Завдяки цьому підвищується його авторитет, він дійсно може бути носієм культури, знань, усього передового. Велика роль надається сьогодні методам активного пізнання, самоосвіті, дистанційним методам та програмам навчання.

Одним із перспективних і результативних напрямків роботи є використання комп'ютерних мережних технологій або технологій взаємодії. У науково-методичній літературі та фахових виданнях досить часто порушуються питання про використання соціальних (колективних) служб

Web 2.0 – мережного програмного забезпечення для підтримки групової взаємодії за допомогою послуг Інтернету: обміну інформацією, спільного створення та редагування публікацій, збереження посилань та мультимедійних ресурсів. [6]

Web 2.0 (веб-технології другого покоління) — це сукупність нових, соціальних і більш мобільних технологій і послуг усесвітньої павутини, які змінюють сприйняття Інтернету користувачами та не потребують від них спеціальних знань із програмування та дизайну.

До основних переваг Web 2.0 можна віднести право користувачів самостійно створювати контент, маніпулювати ним та керувати зв'язками між своїми та чужими документами. Іншою важливою особливістю Web 2.0 є активний обмін даними між членами спільноти: новинами, статтями, фотографіями тощо. Ще однією особливістю Web 2.0 є простота та зручність у створенні сайтів для некваліфікованих користувачів.

Найдоступнішою і найпоширенішою службою Web 2.0 є мережні щоденники (блоги) – невеликі веб-сайти, автори яких (блогери) можуть керувати доступом до інформації, розміщеної у блозі: робити їх доступними або для всіх користувачів, або тільки для певного кола читачів. [5]

Блог - (англ. *blog*, від *web log* — «мережевий журнал чи щоденник подій») — це вебсайт, головний зміст якого — регулярно додавані записи, зображення чи мультимедіа. [1]

Можна виділити такі особливості блогів: кожен пост блогу має свою URL-адресу, за якою можна до нього звернутися; відразу після тексту поста розміщується запрошення до публікації коментарів; визначити тему блогу чи ініціювати обговорення на сторінках блогу можуть тільки його автори; головна сторінка містить лише останні пости, попередні можна переглянути в архіві; редагування блогу здійснюється за допомогою звичайного браузера.

Блоги мають переваги перед іншими інформаційними технологіями. Серед них: використання блогів не вимагає від користувача спеціальних знань, що дозволяє здійснювати оперативну публікацію будь-якої інформації (текст, графіка, аудіо-і відеофайли, анімація тощо); у блогах зручний для читання і сприйняття інформації інтерфейс, що настроюється користувачем у відповідності зі своїми потребами; використання спеціальних програм-клієнтів, які дозволяють зручним способом публікувати інформацію як за допомогою персонального комп'ютера, так і за допомогою мобільних засобів зв'язку (мобільний телефон, комунікатор, смартфон тощо); більшість блогів побудовано на філософії відкритого джерела тобто доступні вихідні програмні коди всього сервера і клієнтів, що дозволяє виправити помилки, додавати нові функціональні модулі і т.д. [5]

Виділяють такі функції блогів: самопрезентація; саморозвиток або рефлексія; функція мемуарів; комунікативна функція; освітня функція; розважальна функція. [5]

Розглянемо детально освітню функцію блогів. **Освітній блог** – це нова педагогічна реальність. Важливою особливістю цих блогів є забезпечення і супровід освітнього процесу. Ідея спілкування через блог вирішує багато проблем. Обмін інформацією та напрацюваннями, обговорення, можливість дати здобувачам освіти дізнатися про викладачів, допомогти виразити себе – адже під час занять для цього не вистачає часу. І спілкуватися можна в комфортній домашній обстановці. [7]

Використання блогів в освітній діяльності надає учасникам спілкування низку переваг та відкриває безліч цікавих можливостей: залучення батьків до участі в освітньому процесі; інформування учасників блогу про події та заходи, що відбуватимуться; ведення дискусій на сторінках блогу та навчання студентів правил ведення такої мережевої дискусії; формування в студентів навичок безпечного поведіння в мережі, культури спілкування; організація позааудиторної роботи студентів; організація змішаного та дистанційного навчання; реалізація спільних проектів викладачів і студентів тощо. [8]

Персональний освітній «Блог викладача зарубіжної літератури Новікової Оксани Вікторівни» (адреса блогу: <http://novikovaopk.blogspot.com>) створено на платформі «Blogger» 2018 року. Блог має більше 16000 переглядів.

Блог представляє «ГОЛОВНА СТОРІНКА», на якій відображені гаджети, стрічка новин, меню, профіль викладача й корисні покликання.

На сторінці «НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ» подано документи, якими слід керуватися при викладанні навчальної дисципліни «Зарубіжна література» в поточному навчальному році. Сторінка «ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ»

представляє навчальну й робочу програми із зарубіжної літератури, відповідно до яких здійснюється освітній процес з навчальної дисципліни в коледжі.

Кабінет зарубіжної літератури, завідувачем якого є Новікова О.В., презентовано на сторінці «МІЙ КАБІНЕТ». Матеріали, розміщені на сторінці, знайомлять читачів з матеріально-технічною базою навчального кабінету, його методичним наповненням, виставками, стендами, заходами, що проходять на базі кабінету та ін.

Блог містить сторінку, що відображає публікації викладача Новікової О.В. у друкованих та електронних фахових виданнях. Це сторінка «МОЇ ПУБЛІКАЦІЇ». Тут є як сертифікати, так і через покликання - опубліковані матеріали. Відвідувачі блогу можуть ознайомитися із відзнаками викладача за різні роки професійної діяльності. Це можна зробити на сторінці «ВІДЗНАКИ».

Викладач-автор блогу періодично проводить майстер-класи. Їхні матеріали (сценарії, презентації) представлено на сторінці «МАЙСТЕР-КЛАСИ».

Сторінка «МОЇ ДОСЯГНЕННЯ» розповідає про участь Новікової О.В. у науково-практичних конференціях і про підвищення нею кваліфікації. На сторінці можна знайти не тільки сертифікати, але й матеріали, з якими викладач виступала на заходах науково-методичного спрямування. Викладач зарубіжної літератури є активною учасницею руху EdCamp UKRAINE. Про її участь у (не) конференціях різних рівнів можна дізнатися на сторінці «EDCAMP UKRAINE».

Сторінка «ПЕДАГОГІЧНА СКАРБНИЧКА» містить методичні розробки Новікової О.В., створені за програмами вивчення навчальної дисципліни «Зарубіжна література» різних років. Із позакласними заходами із зарубіжної літератури, що проводить викладач-автор блогу, можна ознайомитися на сторінці «ПОЗАКЛАСНІ ЗАХОДИ».

Декілька років Новікова О.В. брала участь у премії GLOBAL TEACHER PRIZE UKRAINE. Сертифікати про участь можна побачити на сторінці «GLOBAL TEACHER PRIZE UKRAINE».

Надзвичайно корисною для здобувачів освіти є сторінка «НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТАМ». Тут вони можуть ознайомитися зі списками літератури для обов'язкового читання, для позакласного читання, із переліком віршів, які необхідно вивчити напам'ять. На сторінці є також покликання на електронні підручники із зарубіжної літератури різних авторів, критерії оцінювання зошитів, оцінювання вивчених поезій і збірка, у якій подано оригінали й переклади програмових віршів. Допомагає в організації освітнього процесу викладачу й студентам сторінка «ВІДЕО». У ній дібрано відеоматеріали за творчістю письменників відповідно до чинної програми із навчальної дисципліни «Зарубіжна література»: освітні ролики про життя і творчість митців слова, екранізації за їхніми творами, експрес-уроки доктора філологічних наук, професора О. Ніколенко тощо.

Для залучення студентів до більш активного ознайомлення зі змістом програмових творів на блозі створено сторінку «АУДІОКНИГИ». Скориставшись

нею, здобувачі освіти можуть прослухати повісті, оповідання, вірші у зручний для них час. Як і сторінки «НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТАМ» і «ВІДЕО», ця рубрика є надзвичайно корисною й під час дистанційної та змішаної форм навчання.

Блог розповідає не тільки про досягнення викладача, а й про успіхи студентів. Із дипломами та сертифікатами, що демонструють перемоги любителів зарубіжної літератури в олімпіадах і конкурсах, можна ознайомитися на сторінці «ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТІВ». Цікаво буде відвідувачам блогу ознайомитися із творчістю студентів Олександрійського педагогічного фахового коледжу імені В.О. Сухомлинського, яку вони виявляють під час вивчення зарубіжної літератури під керівництвом Новікової О.В. Це можна зробити на сторінці «ТВОРЧІСТЬ СТУДЕНТІВ».

Корисне покликання має сторінка «ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ СЛОВНИК», адже робота над теорією літератури проходить як на заняттях, так і під час самостійної роботи студентів. Для викладачів зарубіжної літератури цікавою буде сторінка «МЕТОДИЧНИЙ ПОРАДНИК». На ній зібрано різні сучасні методи й прийоми викладання навчальної дисципліни

Новікова О.В. підвищує свою майстерність і в сфері засад Нової української школи. Це підтверджують сертифікати й фотогалерея, що містяться на сторінці «НУШ». Із задоволенням під час занять студенти закріплюють навчальний матеріал із зарубіжної літератури за інтерактивними іграми, що створено викладачем Новіковою О.В. та які розміщено на сторінці блогу «ІНТЕРАКТИВНІ ІГРИ».

Таким чином, блоги є найдоступнішою і найпоширенішою службою Web 2.0. На сучасному етапі розвитку освіти вони мають потужний потенціал у покращенні рівня організації освітнього процесу, підвищують інтерес студентів до вивчення навчальних дисциплін, сприяють формуванню ключових компетенцій здобувачів освіти закладів різних типів, у тому числі й передвищої фахової освіти. «Блог викладача зарубіжної літератури Новікової Оксани Вікторівни» може бути ефективним засобом під час викладання зарубіжної літератури в закладах передвищої фахової освіти при різних формах навчання.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вікіпедія – Вільна енциклопедія: Блог. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Блог>

2. Данилюк О.А. Використання блогів у навчальній діяльності студентів. URL: https://fitu.kubg.edu.ua/images/stories/Departments/kitmd/Internet_conf_17.05.18/s1/1_Danyliuk_Khmil.pdf

3. Зарубіжна література. Програма для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання (рівень Стандарт), 2022 р. URL: <https://mon.gov.ua>

4. Концепція Нової української школи.

URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednyaua-sch-2016/koncepsiya.html>

5. Лабудько С.П. Блог як сучасний засіб взаємодії вчителів. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/eiron/2013/pdf/18.pdf>

6. Лабудько С.П. Використання технологій Web 2.0 в управлінні навчальним закладом / С.П. Лабудько // Процес управління суспільним розвитком: виклики, реформи, досягнення. Зб. мат. II Міжнародної науково-практичної конференції 28-30 травня 2009 р. м. Суми. – Сумський ОІППО, 2009. – С. 50-52.

7. Осадчий В.В. Соціальні сервіси Інтернет у професійній підготовці майбутніх учителів / В.В. Осадчий // Педагогічний дискурс: зб. наук. пр. за ред. Сиротенко А.Й. – Хмельницький: ХГПА, 2009. – Вип.6. – С. 146-151.

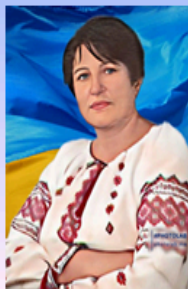
8. Сергєєва С.М. Освітній блог: поняття, особливості, різновиди. URL: http://ldmu.ucoz.ua/0206/visnik/1algoritm_stvorennja_blogu-1_.pdf

Навчально-методична розробка
(узагальнення досвіду)

**«ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»**

**викладача української філології
КЗ «НІКОПОЛЬСЬКИЙ ФАХОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ» ДОР»**

**ПЕЛІВАН
АНТОНІЇ ДЕМ'ЯНІВНИ**

Актуальність даної теми обумовлена необхідністю формування комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкових класів і саме засобами інтерактивних технологій, які зорієнтовані не лише на поповнення знань здобувачів освіти, а й на розвиток умінь творчого, самостійного вирішення завдань практичного характеру, на налагодження контактів задля розв'язування навчальних завдань і взаємонавчання, на актуалізацію досвіду безконфліктних відносин, на посилення інтелектуальної спроможності та пізнавальної активності майбутніх вчителів.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні чинників, особливостей та психолого-педагогічних умов формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів засобами інтерактивних технологій.

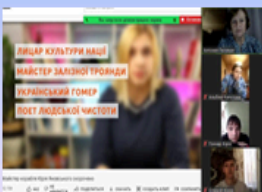

Відео В.Симоненко «Виростеш ти, сину...»

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**:

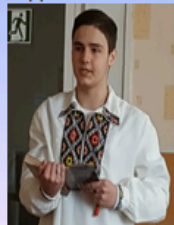
1. Здійснити теоретичний аналіз педагогічних джерел та визначити сутність інтерактивного навчання.
2. Розкрити особливості впровадження інтерактивних технологій навчання в освітньому процесі.
3. З'ясувати ефективність впливу інтерактивних технологій на формування комунікативної компетенції, покращення освітнього процесу та підвищення рівня знань студентів.
4. Розробити конспекти занять з використанням інтерактивних форм і методів навчання.

Заняття-презентація

Ситуація успіху

Перевтілення
в письменника

Дана методична розробка є **результатом педагогічної діяльності** викладача над проблемою формування комунікативної компетентності шляхом застосування інтерактивних технологій.

Мелашка

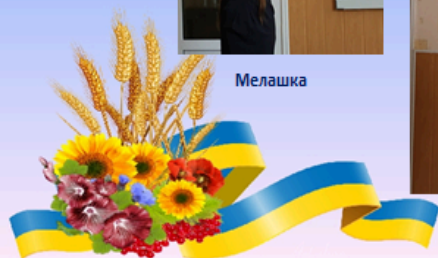
**Перевтілення в персонажі творів -
«Кайдашева сім'я» І.Нечуя-Левицького**

Мотря

Кайдашиха

Укладач **аналізує сучасні інтерактивні методи навчання**, узагальнює досвід власного використання інтерактивних технологій на заняттях української літератури, а саме: використання на різних етапах заняття української літератури діалогового навчання, кооперації, співробітництва викладача і студентів, тренінгових ситуацій, колективних дискусій, круглих столів, кейс-технологій, складання пазлів до твору, проблемно-пошукових бесід, ментальних карт, використання елементів Арт – терапії, методики «Фішбоун», елементи технології «Створення ситуації успіху», власних оцінок прочитаного, метод «Піраміда», навчання «Мінливі перспективи» захисту робіт, міні-досліджень, тощо.

Власні оцінки прочитаного -
дискусія

Суд над Чіпкою
«Хіба режуть воли, як ясла повні?» П.Мирного

Представлені види і методи навчально-пізнавальної та дослідницької діяльності студентів на заняттях української літератури допомагають урізноманітнити цю діяльність, підвищують культуру педагогічної праці, спонукають здобувачів до самоосвіти, самореалізації, розвивають їх творчі здібності, формують моральні та духовні цінності, заощаджують навчальний час.

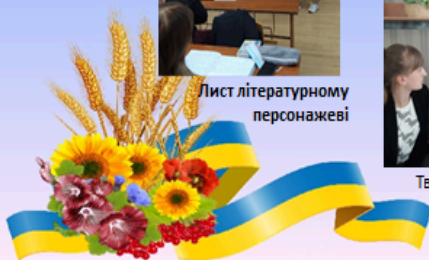
Лист літературному
персонажеві

Творча лабораторія

Займи позицію

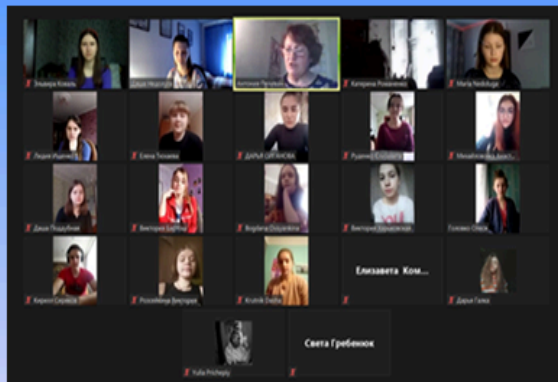
Позитивним у методорозробці є практична частина, де зібрано і презентовано добірку інтерактивних прийомів, визначено їх практичне значення на занятті.

Мультимедійні заняття

II місце по області

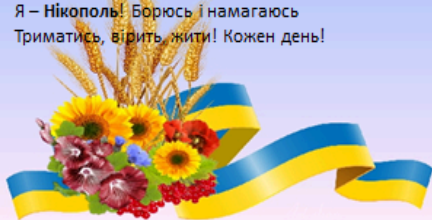

Кожне окремо взяте заняття - це ланка в ланцюжку. Воно являє собою цілу процесуальну систему, яка складається з компонентів - етапів. Якщо уявити заняття у вигляді цегляної стіни, то кожний етап заняття - це цеглинка. Якщо такі «цеглинки», можливо, і гарні, але погано підігнані одна до одної і погано зацементовані, то стіна розвалиться. Якщо ми віримо в те, що навчання - це не лише передача знань, а й творчий процес людських взаємин, то створюючи в аудиторії атмосферу визнання, ентузіазму і підтримки, формуємо у студентів позитивне ставлення до навчання, бажання читати і аналізувати програмні твори.

Я – Нікополь, боюсь і сподіваюсь
На адекватність, Бога й ЗСУ.
Щоночі градо-ранами вкриваюсь,
І знаю, що до ранку не засну.

Я – Нікополь, не можу, та збираюсь
Сам по частинках, волю – у кулак.
Зі сховища щоранку повертаюсь
І на роботу – де є миру смак.

Від безпорадності своєї задихаюсь
Набравши ненависті сотні жмень
Я – Нікополь! Борюсь і намагаюсь
Триматись, вірити, жити! Кожен день!

Шановні колеги!

Дякую за увагу!

МИРУ нам всім, перемоги!

Україна понад усе!

З повагою Нікополь.

